

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4369]-101

F. Y. B. Com. Examination - 2013

FUNCTIONAL ENGLISH

(Compulsory English)

(New 2008 Pattern)

Text Prescribed : *Reflections - I*

Edited by : *P. Bhaskaran Nair*

Geetha Rajeevan

G. Radhakrishna Pillai

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Attempt any two of the following in about 100 words each : [12]

- (a) Why does McCormack say that one should not be too curious about the private life of people ?
- (b) Bring out the significance of the title 'The Second Crucifixion.'
- (c) What was the reaction of Hughie Erskine when he learnt that the model was actually Baron Hausberg ?
- (d) Why does the poet say that the mirror has no preconceptions ?

Q.2) Attempt any three of the following in about 50 words each : [12]

- (a) How did Nicola and Jacopo conduct themselves during the war ?
- (b) What are the hopes and aspirations of the mother in 'The Affliction of Margaret ?
- (c) Describe the destruction caused by the tsunami in Nicobar and Andamans.
- (d) How does Shakespeare describe the last scene of life ?
- (e) Why did the conjurer take revenge on the Quick Man ? How ?

Q.3) Attempt **any two** of the following : **[12]**

- (a) Write an essay on 'Rising Prices'.
- (b) You and your friend are planning to go to a hill station in Diwali Vacation. Write a dialogue on this topic.
- (c) Write a paragraph on 'Save a Girl Child'.
- (d) Your sister could not appear for the H.S.C. Examination as she was ill. Write a letter of consolation to her.

Q.4) Do as directed : (**Any Six**) **[12]**

- (a) Give short forms of the following words :
 - (i) department
 - (ii) maximum
- (b) Use the following idioms in your own sentences as to bring out their meanings :
 - (i) last but not least
 - (ii) at heart
- (c) Make words by using the following prefixes :
 - (i) re _____
 - (ii) un _____
- (d) Give synonyms for the following words :
 - (i) hold
 - (ii) job
- (e) Give verb forms of the following words :
 - (i) requirement
 - (ii) appearance
- (f) Make adjectives from the following words :
 - (i) collection
 - (ii) information
- (g) Give full forms of the following :
 - (i) C.B.I.
 - (ii) P.T.O.

- (h) Fill in the blanks using suitable words given in the bracket and rewrite :
- (i) The hike in petrol price _____ economy.
(effects / affects)
- (ii) We wish you to _____ our invitation.
(except / accept)
- (i) Construct a meaningful sentence using the following words in any order :
democracy, India, largest

Q.5) Do as directed : (Any Six)

[12]

- (a) Although he was invited for the party _____.
[Complete the sentence appropriately.]
- (b) I will drive your car.
[Change the voice.]
- (c) You will open the door.
[Change into an imperative sentence.]
- (d) The next morning I found the boy _____ was lying by the road.
[Complete the sentence using a suitable relative clause.]
- (e) The Policeman said to the boy, "Did you see a stranger running along ?"
[Change the sentence into indirect speech.]
- (f) We watched a movie yesterday.
[Add a question tag.]
- (g) Radha did an M.B.A. _____ a business school _____ India.
[Fill in the blanks with appropriate prepositions and rewrite.]
- (h) What on earth do you mean asked hughie.
[Punctuate the sentence and rewrite.]
- (i) Where have you kept the book ? I have bought.
[Combine the sentences and rewrite.]

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 8

[4369]-102

F. Y. B. Com. Examination - 2013

FINANCIAL ACCOUNTING

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (3) *Use of calculator is allowed.*

Q.1) Objective type questions :

(a) State whether the following statements are **true** or **false** :

(Any Five)

[05]

- (i) On Dissolution of Partnership Firm the Assets are transferred on Debit Side of Realisation A/c.
- (ii) Accounting Standard - I is disclosure of Accounting Policies.
- (iii) All Cash Transactions are recorded on Receipt and Payment A/c.
- (iv) When Goodwill is raised on admission of a partner the Capital A/c. of old partners is credited in their old Profit and Loss Sharing Ratio.
- (v) The relationship of Consignor and Consignee is that of Debtor and Creditor.
- (vi) Discount on Bills Receivable discounted by Consignor is credited to Consignment A/c.
- (vii) All Nationalised Banks are the example of Non-trading Organisation.

[4369]-102

1

P.T.O.

- (b) Fill in the blanks using appropriate words from the brackets : **(Any Five)** **[05]**
- (i) The amount paid on the date of purchases of Assets on Hire-purchase Agreement is called as _____.
[Down Payment, Cash Payment, Bank Payment]
- (ii) Appreciation in value of Asset, on Revaluation of Asset is _____ to Revaluation A/c.
[Credited, Debited, Ignored]
- (iii) Surplus Capital Method is also called as _____.
[Proportionate Capital Method, Maximum Loss Method, None of these]
- (iv) Excess of Minimum Rent over Royalty is called as _____.
[Short Working, Surplus, Profit]
- (v) The Balance on Capital Account of deceased partner is transferred to _____.
[Executor's Loan A/c., Partner's Loan A/c., Current A/c.]
- (vi) Delcredre Commission is paid to Consignee on _____.
[Cash Sales, Credit Sales, Total Sales]
- (vii) Excess of Income over Expenditure of Non-trading Organisation is called as _____.
[Surplus, Deficit, Loss]
- (c) Write short notes : **(Any Two)** **[14]**
- (i) Difference between Hire-purchase and Instalment System
- (ii) Tally Package
- (iii) Accounting Standard - 2, Valuation of Inventories
- (iv) Capital Receipts and Revenue Receipts, with examples

Q.2) A, B and C shared profits and losses in the ratio of 5 : 3 : 2 on 31-2-2011. When they decided to dissolve the firm, their Balance Sheet was as follows :

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Creditors	30,000	Plant and Machinery	50,000
Bank Loan	20,000	Stock	24,000
General Reserve	10,000	Investment	60,000
Municipal Taxes	5,000	Debtors	20,000
Capital A/c. :			
A	50,000		
B	21,000		
C	18,000		
	1,54,000		1,54,000

The assets realised in instalment as follows :

1st Instalment Rs. 44,000

2nd Instalment Rs. 50,000

3rd Instalment Rs. 60,000

Provide Rs. 9,000 for realisation expenses out of the amount collected from instalment one and it was recorded that actual cost of realisation was Rs. 4,000.

Prepare :

(a) Statement showing Surplus Capital

(b) Statement showing Distribution of Cash under Surplus Capital Method

[14]

OR

Q.2) Following were the Balance Sheet of Megha and Varsha and Ram and Sham as on 31-03-2011 :

Balance Sheet (31-03-2011)

Liabilities	Megha and Varsha	Ram and Sham	Assets	Megha and Varsha	Ram and Sham
Creditors	25,000	30,000	Building	–	42,000
Loan A/c.	10,000	–	Plant	40,000	25,000
Bills Payable	–	9,000	Furniture	10,000	8,000
Outstanding Salary	1,000	900	Tools	3,000	5,000
Capital A/c.:			Stock	20,000	15,000
Megha	36,000	–	Debtors	12,000	11,000
Varsha	18,000	–	Cash	5,000	3,900
Ram	–	40,000			
Sham	–	30,000			
	90,000	1,09,900		9,000	1,09,000

Megha and Varsha shared profits and losses in the ratio of 2:1 and Ram and Sham were sharing profits and losses in the ratio of 3:2. The two firms decided to amalgamate the firms of following terms :

- (1) Outstanding Salaries were to be paid by the respective firms.
- (2) Furniture of both firms were not taken over by the new firm, Megha and Varsha sold furniture for Rs. 12,000 and Ram and Sham sold furniture for Rs. 7,000.
- (3) Tools of both firms not taken over by new firm and distributed to partners in their profit and loss sharing ratio.
- (4) Building was valued at Rs. 45,000.
- (5) Stock of Megha and Varsha was undervalued by Rs. 2,000 and Stock of Ram and Sham was overvalued by Rs. 3,000.

- (6) Debtors of Megha and Varsha include Rs. 2,000 bad debts. Debtors were taken over by new firm subject to 5% reserve for doubtful debts.
- (7) Loan was taken over by Megha and bills payable were taken over by Ram.

Close the Books of Megha and Varsha and Ram and Sham, also prepare amalgamated Balance Sheet. [14]

- Q.3)** (A) Sagar, Pravin and Prashant shared profits and losses in the ratio of 4:3:3. Their Balance Sheet as on 31-3-2012 was as follows :

Balance Sheet

Liabilities	Amt.	Assets	Amt.
Creditors	25,000	Cash in Hand	15,000
Bills Payable	15,000	Machinery	35,000
Mrs. Sagar Loan	10,000	Investments	25,000
General Reserve	10,000	Stock	25,000
Capital A/c. :		Debtors	20,000
Sagar	30,000	Bills Receivables	10,000
Pravin	25,000		
Prashant	15,000		
	1,30,000		1,30,000

The firm was dissolved on the date of Balance Sheet :

- (1) The assets realised as follows :
- Machinery Rs. 34,000, Investment Rs. 24,000, Stock Rs. 27,000, Debtors Rs. 18,000, Bills Receivables were taken over by Sagar and agreed value of Rs. 9,000.
- (2) Mrs. Sagar loan was taken over by Sagar.
- (3) Creditors and Bills Payable were paid at 5% discount.
- (4) Cost of realisation amounted to Rs. 2,000.

Close the Books of Partnership Firm, by opening necessary A/cs. [08]

(B) Coal Company of Darbhanga leased coal mine to Assam Colliary Company Limited at a royalty of Rs. 2 per tonne subject to a minimum rent of Rs. 20,000 per annum with a provision to reduce the minimum rent proportionately for the period of stoppage of work during strike. The stortworkings if any can be recovered in first three years only. The output for four years from 2007 was follows :

2007 – 6,000 tonnes

2008 – 8,000 tonnes

2009 – 14,000 tonnes

2010 – 6,000 tonnes

During the year 2010 there was a strike for 6 months. Pass necessary journal entries in the Books of Assam Colliary Company Ltd. (Tenant) for 4 years.

[14]

Q.4) Ashok Sports Club, Ashoknagar submit you like following Receipts and Payment Account for year ended 31-3-2011 :

Receipts and Payments Account

Receipts	Amount (Rs.)	Payments	Amount (Rs.)
To Opening Balance :		By Upkeep of Ground	1,500
Cash	2,000	By Wages	4,000
Bank	5,000	By Salaries :	
To Subscription		2009-10 – 1,000	
Received :		2010-11 – <u>8,000</u>	9,000
2009-10 – 500		By Investments	10,000
2010-11 – 15,000		By Sport Materials	6,000
2011-12 – <u>1,000</u>	16,500	By Sport Match	
To Receipts from		Expenses	4,000
Sport Matches	6,000		

Receipts	Amount (Rs.)	Payments	Amount (Rs.)
To Interest on Investment	1,000	By Telephone Bill	2,000
To Locker Rent	2,000	By Subscription	
To Entrance Fees	1,500	to Sport Magazine	2,000
To Donation for Construction of Gymkhana	8,000	By General Expenses	1,200
To Sale of Sport Material (Book Value 6,000)	5,000	By Closing Balance :	
		Cash	2,000
		Bank	5,300
	47,000		47,000

Additional Information :

- (1) On 1-4-2010, the club had Furniture Rs. 15,000, Sports Materials Rs. 20,000, Outstanding Subscription Rs. 1,500, Outstanding Salary Rs. 1,500, Investments Rs. 5,000.
- (2) Half of the Entrance Fees is to be capitalised.
- (3) For the year ended on 31-3-2011, the subscription of Rs. 3,000 is outstanding.
- (4) Salary Outstanding as on 31-3-2011 amounted to Rs. 1,000.
- (5) On Investment Rs. 500 interest is still to be received at the end of the year 2010-11.

You are required to prepare :

- (a) Income and Expenditure A/c.
- (b) Balance Sheet as on 31-3-2011

[20]

OR

Q.4) (A) Ratnakar of Ratnagiri consigned 100 tricycles to Prabhakar of Panji at a cost of Rs. 1,000 per tricycle. Ratnakar paid Rs.10,000 towards transportation and other charges. He also received a bill duely accepted by Prabhakar for Rs. 30,000. Ratnakar got bill discounted with bank for Rs. 29,500.

Prabhakar paid on receipt of consignment Rs. 4,000 towards freight and other charges. Prabhakar sold to tricycles for Rs. 1,300 each for cash and 30 tricycles Rs. 1,500 each on credit. Prabhakar is to get commission of 5% on total sales and 2% Del Cradre Commission. Prabhakar remitted balance due to him by bank draft.

You are required to prepare :

(a) Consignment A/c.

(b) Prabhakar A/c. in the books of Ratnakar [10]

(B) Arvind Ltd. purchased a machinary on Hire-purchase System from Natraj Ltd. at a cost of Rs. 60,000 on 1-1-2007. Arvind Ltd. paid Rs. 15,000 on the date of purchases and agreed to pay balance in 3 equal annual instalments of Rs. 15,000 each. The accounting year is closed on 31 December every year. The vendor charge interest @ 10% p.a. Arvind Ltd. decided to depreciate the machinary @ 15 % p.a. on Original Cost Method.

You are required to prepare :

(a) Natraj Ltd A/c. (Hire Vendor)

(b) Machinery A/c.

in the books of Arvind Ltd. [10]

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-103

F. Y. B. Com. Examination - 2013
BUSINESS ECONOMICS (MICRO)
(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.
- (3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1) Define Business Economics. Explain in detail the Scope of Business Economics. [16]

Q.2) What is Demand Estimation ? Explain Methods of Demand Estimation. [16]

OR

Q.2) Explain Internal and External Economics of Large Scale Production. [16]

Q.3) Answer in brief : [16]

- (a) State the Innovation Theory of Profit.
- (b) State the Features of Oligopoly.

OR

Q.3) Answer in brief : [16]

- (a) Explain Concept of Break-even Point.
- (b) Explain Ricardian Theory of Rent.

Q.4) Discuss the Liquidity Preference Theory of Interest. [16]

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- (a) Features of Monopolistic Competition
 - (b) Backward Sloping Supply Curve of Labour
 - (c) Price Discrimination
 - (d) Quasi Rent
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-103

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) आवश्यकता असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या. व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) मागणीचा अंदाज म्हणजे काय ? मागणीच्या अंदाजाच्या पद्धती स्पष्ट करा. [16]

किंवा

प्र.2) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या अंतर्गत व बाह्य बचती स्पष्ट करा. [16]

प्र.3) थोडक्यात उत्तरे लिहा : [16]

(अ) नफ्याचा नवोन्मेष सिद्धांत सांगा.

(ब) अल्पविक्रेताधिकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

प्र.3) थोडक्यात उत्तरे लिहा : [16]

(अ) समविच्छेदन बिंदूची संकल्पना स्पष्ट करा.

(ब) रिकार्डोच्या खंडाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.4) व्याजाच्या रोखता पसंती सिद्धांताची चर्चा करा.

[16]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[16]

(अ) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये

(ब) श्रमाचा पाठीमागे वळणारा पुरवठा वक्र

(क) मूल्यभेद

(ड) आभास खंड

Seat No.	
----------	--

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4369]-105

F. Y. B. Com. Examination - 2013

COMPUTER CONCEPT AND PROGRAMMING

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (3) *Both the sections should be written in the some answer-book.*

SECTION - I

Q.1) Attempt **any four** of the following :

[4x2=08]

- (a) What is www (World Wide Web) ?
- (b) What is Memory ? State its types.
- (c) Define Disk Cleaning.
- (d) Define 'Moving' and 'Copying'.
- (e) What is Page Setup ? Explain setting of a Page.
- (f) Explain any one example of E-commerce.

Q.2) Attempt **any four** of the following :

[4x4=16]

- (a) Explain the different Generations of Computers.
- (b) Explain the Control Panel used in Windows Operating System.
- (c) What is Internet ? Explain Web Browsers.
- (d) What is DOS ? Write limitation of DOS.
- (e) Explain 'Hard Disk is a Secondary Storage Device'.
- (f) What is Input Device ? Discuss any two Input Devices.

Q.3) Attempt **any four** of the following : **[4x4=16]**

- (a) What is Printer ? Explain different types of Printers.
- (b) What is the use Power Point ? What are the features of Power Point ?
- (c) Explain the CD Rom as External Storage Device.
- (d) Draw a structure of Computer ? Explain all parts in brief.
- (e) Explain Electronic Data Interchange (EDI).
- (f) What is the Internet and Intranet ? State their advantages.

SECTION - II

Q.4) Attempt **any four** of the following : **[4x2=08]**

- (a) Define Assets and Liabilities.
- (b) Define Personal Account. State its rules.
- (c) Define Impersonal Account. State its rules.
- (d) Define Capital Account.
- (e) Explain the format of Bank Reconciliation Statement.
- (f) Explain the important Key in Tally.

Q.5) Attempt **any four** of the following : **[4x4=16]**

- (a) Explain the different heads of Organising Accounts.
- (b) Explain Concept of Sub-groups.
- (c) Explain Invoice Entry.
- (d) How to create a Purchase Order ?
- (e) How to Alter and Modify a Company ?
- (f) Explain Loading, Selecting and Shutting a Company.

Q.6) Attempt **any four** of the following :

[4x4=16]

- (a) Explain Profit and Loss Accounts.
 - (b) Explain Balance Sheet with example.
 - (c) How to create Debit and Credit Note for VAT.
 - (d) Explain Bill-wise Details.
 - (e) Explain Orders and Buyer Details.
 - (f) Explain the different types of Vouchers and its Function Key.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4369]-105

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत सोडवावेत.

विभाग - १

प्र.1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x2=08]

- (अ) www (वर्ल्ड वाइड वेब) म्हणजे काय ?
- (ब) स्मरणिका (मेमरी) म्हणजे काय ? त्याचे प्रकार सांगा.
- (क) 'डिस्क क्लिनिंग'ची व्याख्या लिहा.
- (ड) Moving व Copyingची व्याख्या लिहा.
- (इ) पेज सेट-अप म्हणजे काय ? पेज सेटिंग कशी करावी त्याचे स्पष्टीकरण द्या.
- (फ) इ-कॉमर्सचे एखादे उदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.2) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x4=16]

- (अ) वेगवेगळ्या पिढीच्या संगणकाचे विवरण करा.
- (ब) विंडोज वापर प्रणालीमधील कंट्रोल पॅनलचा वापर सांगा.
- (क) इंटरनेट म्हणजे काय ? वेब ब्राउझर्स (Web Browsers) स्पष्ट करा.
- (ड) DOS म्हणजे काय ? त्याच्या मर्यादा लिहा.
- (इ) हार्ड डिस्क ही बाह्य स्मरणकोशिका असे स्पष्टीकरण लिहा.
- (फ) इन्पूट डिव्हाइस म्हणजे काय ? त्याच्या उपकरणासह चर्चा करा.

प्र.3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x4=16]

- (अ) प्रिंटर म्हणजे काय ? त्याच्या प्रकाराची माहिती द्या.
- (ब) पॉवर पॉइंट म्हणजे काय ? त्याचे वैशिष्ट्ये कोणते ?
- (क) सीडी रॉम हे बाह्य स्मरणकोशिका असे स्पष्टीकरण लिहा.
- (ड) संगणकाची यंत्रणाकृत स्पष्टीकरण त्याच्या सर्व उपकरणासह स्पष्टीकरण आकृत करा.
- (इ) 'इलेक्ट्रॉनिक डेटा इंटरचेंज' (EDI) म्हणजे काय ?
- (फ) इंटरनेट आणि इन्ट्रानेट म्हणजे काय ? त्याचे फायदे लिहा.

विभाग - २

प्र.4) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x2=08]

- (अ) 'मालमत्ता व देयता'ची व्याख्या लिहा.
- (ब) व्यक्तिगत खाते म्हणजे काय ? त्याचे नियम लिहा.
- (क) अव्यक्तिगत खाते म्हणजे काय ? त्याचे नियम लिहा.
- (ड) भांडवली खातेची व्याख्या लिहा.
- (इ) बँक रिकॉन्सेलायझेशन स्टेटमेंट नमूना (Format) स्पष्ट करा.
- (फ) टॅलिमधील महत्वाच्या कि (key) स्पष्ट करा.

प्र.5) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x4=16]

- (अ) टॅलिमध्ये जमाखर्च (Accounts) संघटन करण्यासाठी लागणाऱ्या विविध प्रकारांचे स्पष्टीकरण लिहा.
- (ब) सब-ग्रुपची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (क) 'इन्व्हॉइस एन्ट्री' म्हणजे काय ?
- (ड) परचेस ऑर्डर कशी करतात ते लिहा.
- (इ) कंपनीमधील सुधारणा व बदल कसे करणार त्याचे स्पष्टीकरण द्या.
- (फ) एका कंपनीच्या लोडिंग, सिलेक्टिंग व शटिंगचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.6) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x4=16]

- (अ) प्रॉफिट व लॉस अकाऊंटचे स्पष्टीकरण द्या.
 - (ब) बॅलॅन्स शीटचे उदाहरणासह स्पष्टीकरण द्या.
 - (क) वॉटसाठी डेबिट व क्रेडिट नोट कशी तयार करतात ?
 - (ड) बिलानुसार सविस्तर माहिती लिहा.
 - (इ) ऑर्डर व बायर डिटेल स्पष्टीकरण द्या.
 - (फ) व्हाऊचरचे वेगवेगळे प्रकार Function key सहित स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-106

F. Y. B. Com. Examination - 2013

COMMERCIAL GEOGRAPHY

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- (3) *Use of map stencils is allowed.*

Q.1) Answer the following upto 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What is meant by Environment ?
- (2) What is Business Approach ?
- (3) Name any two Primary Economic Activities.
- (4) What is Solar Energy ?
- (5) Define Subsistence Farming.
- (6) State any two advantages of Under-population.
- (7) Define Renewable Resources.
- (8) State any two advantages of Air Transportation.
- (9) State any two disadvantages of Waterway Transportation.
- (10) What is 'Tourist' ?
- (11) Write the types of Bar Graphs.
- (12) State any two types of Engineering Industries.
- (13) What is meant by Choropleth Method ?

Q.2) Answer the following upto 50 words each : **(Any Two)** [10]

- (1) Regional Approach
- (2) Determinism
- (3) The North-Atlantic Ocean Route
- (4) Tourist Industry of India

Q.3) Answer the following upto 150 words each : **(Any Two)** [20]

- (1) Write characteristics of Indian Population.
- (2) Give the Geographical Account of Monsoon Forest.
- (3) Give an account of Cotton Textile Industry in India.
- (4) Explain the importance of Cartographic Diagrams in Commercial Geography.

Q.4) Answer the following upto 300 words each : **(Any Two)** [30]

- (1) Explain the factors of Natural Environment.
 - (2) Give an account of Iron and Steel Industry of India.
 - (3) Compare various Modes of Transport
 - (4) Explain main types of Farming.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-106

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
- (3) नकाशा स्टेन्सिल्स वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा) [20]

- (1) पर्यावरण म्हणजे काय ?
- (2) व्यावसायिक अभ्यास पद्धती म्हणजे काय ?
- (3) प्राथमिक (प्रथम) श्रेणीच्या दोन आर्थिक व्यावसायांची नावे लिहा.
- (4) सौर ऊर्जा म्हणजे काय ?
- (5) उदरनिर्वाहक शेतीची व्याख्या लिहा.
- (6) न्यूनतम लोकसंख्येचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.
- (7) पुनःनवीकरण (Renewable) साधन-संपत्तीची व्याख्या लिहा.
- (8) हवाई वाहतुकीचे कोणतेही दोन फायदे लिहा.
- (9) जल वाहतुकीचे कोणतेही दोन तोटे लिहा.
- (10) 'पर्यटक' म्हणजे काय ?
- (11) स्तंभालेखाचे प्रकार लिहा.
- (12) अभियांत्रिकी उद्योगाचे कोणतेही दोन प्रकारांची नावे लिहा.
- (13) सममूल्यदर्शक पद्धती म्हणजे काय ?

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) प्रादेशिक पद्धती
- (2) निसर्गवाद
- (3) उत्तर अटलांटिक जलमार्ग
- (4) भारतातील पर्यटन उद्योग

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) भारताच्या लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये लिहा.
- (2) मान्सून वनांचा भौगोलिक वृत्तांत द्या.
- (3) भारतातील सुती वस्त्रोद्योगाचा वृत्तांत लिहा.
- (4) व्यापारी भूगोलामध्ये सांख्यिकी आकृत्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) नैसर्गिक पर्यावरणांचे घटक स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील लोहपोलाद उद्योगांचा वृत्तांत द्या.
- (3) वाहतुक प्रकारांचे तुलनात्मक विश्लेषण करा.
- (4) शेतीचे मुख्य प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-107

F. Y. B. Com. Examination - 2013

CO-OPERATION

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) What is Co-operation ? Explain nature and scope of Co-operation. [16]

Q.2) What is Co-operative Leadership ? Explain Problem of Leadership. [16]

OR

Q.2) State various types of Agricultural and Non-agricultural Co-operatives. [16]

Q.3) (A) State functions of Promoter. [08]

(B) Explain Duties of District Registrar of Co-operatives. [08]

OR

Q.3) (A) Explain provisions regarding to the Registration of Co-operative Societies as per Maharashtra Co-operative Act, 1960 [08]

(B) Explain Promotion Procedure of Co-operative Societies. [08]

Q.4) Explain various Laws relating to Primary Agricultural Credit Co-operative Societies. [16]

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- (a) Responsibilities of Promoter of Co-operative Society
 - (b) Importance of Bye-laws
 - (c) Weaker Section Co-operatives
 - (d) Role of State Government in Co-operative Movement
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-107

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) सहकार म्हणजे काय ? सहकाराचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) सहकार चळवळीतील नेतृत्व म्हणजे काय ? नेतृत्वाच्या समस्या स्पष्ट करा. [16]

किंवा

प्र.2) कृषी पतसंस्था आणि बिगर कृषी पतसंस्थाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [16]

प्र.3) (अ) प्रवर्तकाची कार्ये स्पष्ट करा. [08]

(ब) जिल्हा सहकार निबंधकाची कर्तव्ये स्पष्ट करा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) महाराष्ट्र सहकार कायदा, १९६०नुसार नोंदणीच्या तरतूदी स्पष्ट करा. [08]

(ब) सहकारी संस्थेची प्रवर्तन अवस्था स्पष्ट करा. [08]

प्र.4) प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्थे विषयीचे विविध कायदे स्पष्ट करा. [16]

[4369]-107

3

P.T.O.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[16]

- (अ) सहकारी संस्थेत प्रवर्तकाची जबाबदारी
 - (ब) उपविधीचे महत्त्व
 - (क) दुर्बल घटकांच्या सहकारी संस्था
 - (ड) सहकार चळवळीत राज्य शासनाची भूमिका
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-108

F. Y. B. Com. Examination - 2013

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

PAPER - I

DEFENCE ORGANISATION AND MANAGEMENT IN INDIA

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answer in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) Define Defence Budgeting.
- (2) State any two Powers of the Parliament in relation to the Armed Forces.
- (3) Write any two functions of the Territorial Army.
- (4) What do you mean by Counter Intelligence ?
- (5) Write the meaning of Civil Defence.
- (6) Define Sea-power.
- (7) State meaning of Defence Mechanism of the Indian Armed Forces.
- (8) What do you mean by Perspective Defence Planning ?
- (9) State meaning of Threat Perception.
- (10) State meaning of Second Line Defence.
- (11) Write any two functions of Home Guards.
- (12) State any two functions of Coast Guards.
- (13) Write meaning of War Potential.

[4369]-108

1

P.T.O.

Q.2) Answer in 50 words each : (Any Two) [10]

- (1) Explain the Powers of the President in relation to Armed Forces.
- (2) Explain the Organisational Structure of Indian Army.
- (3) Explain Characteristics of Artillery.
- (4) Discuss the role of Engineers in National Defence.

Q.3) Answer in 150 words each : (Any Two) [20]

- (1) Explain the Development of Indian Air-force after Independence.
- (2) Discuss the functions of Intelligence in National Defence.
- (3) Explain the role and limitations of Territorial Army.
- (4) Explain various types of Battle Ships in Indian Navy.

Q.4) Answer in 300 words each : (Any Two) [30]

- (1) Write a note on the Development of Indian Military Power after Independence.
- (2) Discuss the role and limitations of Indian Navy in maintaining India's National Security.
- (3) Explain the relations between Parliament and India's Armed Forces.
- (4) Write a note on 'Present Status of Indian Army'.

Seat No.	
----------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-108

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही दहा)

[20]

- (1) 'संरक्षण अंदाजपत्रक' व्याख्या द्या.
- (2) सशस्त्र सेनादळासंबंधी संसदेचे कोणतेही दोन अधिकार नमूद करा.
- (3) प्रादेशिक सेनेचे कोणतेही दोन कार्ये नमूद करा.
- (4) काऊन्टर इन्टिलिजन्स म्हणजे काय ?
- (5) नागरी संरक्षणाचा अर्थ लिहा.
- (6) 'सागरीशक्ती' व्याख्या द्या.
- (7) भारतीय सशस्त्र सेनादळाचे डिफेन्स मॅकेनिजम म्हणजे काय ?
- (8) प्रस्पॅक्टिव्ह डिफेन्स प्लॅनिंग म्हणजे काय ?
- (9) 'धोक्याची संकल्पना' अर्थ लिहा.
- (10) संरक्षणाची दुय्यम फळी म्हणजे काय ?
- (11) गृहरक्षकदळाचे कोणतेही दोन कार्ये नमूद करा.
- (12) तटरक्षकदळाचे कोणतेही दोन कार्ये लिहा.
- (13) 'युद्धक्षमता' अर्थ लिहा.

प्र.2) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) सशस्त्र सेनादळासंबंधी राष्ट्रपतीचे अधिकार स्पष्ट करा.
- (2) भारतीय स्थळसेनेचा संघटनात्मक आराखडा स्पष्ट करा.
- (3) तोफखान्याचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (4) राष्ट्रीय सुरक्षेसंदर्भात इंजिनिअरच्या भूमिकेबाबत चर्चा करा.

प्र.3) प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) स्वातंत्र्यानंतरचा भारतीय हवाईदळाचा झालेला विकास स्पष्ट करा.
- (2) राष्ट्रीय सुरक्षेतील इन्टेलिजन्सच्या भूमिकेबाबत चर्चा करा.
- (3) प्रादेशिक सेनादळाची भूमिका व मर्यादा स्पष्ट करा.
- (4) भारतीय नौदळातील युद्धनौकेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) स्वातंत्र्यानंतरच्या भारताच्या लष्करी सज्जतेचा झालेला विकास यावर टिपण लिहा.
- (2) भारताची राष्ट्रीय सुरक्षा अबाधित ठेवण्यासाठी भारतीय नौदळाची भूमिका व मर्यादा याबाबत चर्चा करा.
- (3) भारतीय सशस्त्र सेनादळे व संसद यातील संबंध स्पष्ट करा.
- (4) भारतीय सशस्त्र सेनादळाची सद्यस्थिती यावर टिपण लिहा.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-109

F. Y. B. Com. Examination - 2013

BANKING AND FINANCE

(Fundamentals of Banking)

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Define Bank. Explain Evolution of Banking. [16]

Q.2) State various types of Bank Account-holders. [16]

OR

Q.2) Explain Primary and Secondary Functions of Banks. [16]

Q.3) (A) Explain Types of Cheques. [08]

(B) Explain Balance Sheet of Bank. [08]

OR

Q.3) (A) Explain feature of Negotiable Instruments. [08]

(B) Explain importance of Technology in Banking. [08]

Q.4) What is Endorsement ? Explain Kinds of Endorsements. [16]

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- (a) Bank Liquidity and Profitability
 - (b) Limitation of Credit Creation
 - (c) Types of Bill of Exchange
 - (d) Core Banking
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-109

मराठी रूपांतर

बँक व्यवसाय आणि वित्तपुरवठा

(बँक व्यवसायाची मूलतत्त्वे)

(नवीन २००८ पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'बँक' व्याख्या द्या. बँक व्यवसायाची उत्क्रांती स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) बँक खातेदारांचे विविध प्रकार सांगा. [16]

किंवा

प्र.2) बँकेची प्राथमिक व दुय्यम कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्र.3) (अ) धनादेशाचे प्रकार स्पष्ट करा. [08]

(ब) बँकेचा ताळेबंद सविस्तर स्पष्ट करा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) चलनक्षम दस्तऐवजाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [08]

(ब) बँक व्यवसायातील तंत्रज्ञान स्पष्ट करा. [08]

[4369]-109

3

P.T.O.

प्र.4) पृष्ठांकन म्हणजे काय ? पृष्ठांकनाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [16]

(अ) रोखता आणि लाभप्रदता

(ब) पत निर्मितीच्या मर्यादा

(क) विनिमय पत्राचे प्रकार

(ड) कोअर बँकिंग

Seat No.	
----------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-110

F. Y. B. Com. Examination - 2013

MANAGERIAL ECONOMICS

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.
- (3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1) What is Cost-Benefit Analysis ? Explain steps in Cost-Benefit Analysis. [16]

Q.2) What is Capital Budgeting ? Explain usefulness of Capital Budgeting. [16]

OR

Q.2) What are Economic Reforms ? Explain with reference to Indian Economy. [16]

Q.3) (A) What is Income Elasticity of Demand ? [08]

(B) Explain why the Short Run Average Cost Curve of Firm is U-shaped ? [08]

OR

Q.3) (A) Explain Concept of 'Peak Load Pricing Practice'. [08]

(B) Explain Barometric Indicators of Business Forecasting. [08]

Q.4) What is Price Elasticity of Demand ? And its importance in Business Decisions. **[16]**

Q.5) Write short notes : **(Any Two)** **[16]**

- (a) Scope of Managerial Economics
 - (b) Cost-Plus Pricing
 - (c) Cross Elasticity of Demand
 - (d) Variable Cost
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-110

मराठी रूपांतर

व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र

(नवीन २००८ पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) आवश्यक तिथे सुबक आकृत्या काढा.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खर्च-लाभ विश्लेषण म्हणजे काय ? खर्च-लाभ विश्लेषणाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) 'भांडवलाचा अंदाज' म्हणजे काय ? भांडवलाच्या अंदाजाची उपयुक्तता स्पष्ट करा. [16]

किंवा

प्र.2) आर्थिक सुधारणा म्हणजे काय ? हे भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या संदर्भाने स्पष्ट करा. [16]

प्र.3) (अ) मागणीची उत्पन्न लवचिकता म्हणजे काय ? [08]

(ब) अल्पकाळातील उत्पादनसंस्थाचा सरासरी खर्चाचा वक्र 'U' आकाराचा असतो.

का ? ते सांगा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) 'उच्च भार किंमत निर्धारण' संकल्पना स्पष्ट करा. [08]

(ब) व्यवसायाच्या पूर्वानुमानात 'बॅरोमेट्रिक निदर्शक' स्पष्ट करा. [08]

प्र.4) मागणीची किंमत लवचिकता म्हणजे काय ? व तीचे उद्योगसंस्थेच्या निर्णयप्रक्रिये संदर्भात महत्त्व स्पष्ट करा. [16]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [16]

(अ) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती

(ब) खर्चजन्य किंमत निर्धारण

(क) मागणीची छेदक लवचिकता

(ड) बदलता खर्च

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-111

F. Y. B. Com. Examination - 2013

OFFICE MANAGEMENT AND SECRETARIAL PROCEDURES

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*
- (3) All questions carry equal marks.*

Q.1) Define Communication. Explain barriers to Effective Communication. [16]

Q.2) Define Office Environment. Explain principles and factors responsible for the selection of Office Location. [16]

OR

Q.2) Define Office System. Explain the characteristics and importance of an Office System. [16]

Q.3) (A) State the duties and responsibilities of Office Manager. [08]

(B) State Procedure of Handling Outward Mail. [08]

OR

Q.3) (A) Draft a notice and agenda of Annual General Meeting. [08]

(B) State various Methods Recruitment of Office Employees. [08]

Q.4) Define Office Automation. Explain feasibility and advantages of Office Automation. [16]

[4369]-111

1

P.T.O.

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- (a) Contents of an Office Manual
 - (b) Principles of Effective Correspondence
 - (c) Importance of Public Relations
 - (d) Advantages and Types of Office Forms
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-111

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) संज्ञापन म्हणजे काय ? प्रभावी संज्ञापनातील अडथळे स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) कार्यालय पर्यावरण म्हणजे काय ? कार्यालयीन स्थान निवडीची तत्त्वे व घटक विस्तृत स्पष्ट करा. [16]

किंवा

प्र.2) कार्यालयीन कार्यप्रणाली म्हणजे काय ? कार्यप्रणालीची वैशिष्ट्ये आणि महत्त्व स्पष्ट करा. [16]

प्र.3) (अ) कार्यालय व्यवस्थापकाची कर्तव्ये आणि जबाबदारी स्पष्ट करा. [08]

(ब) जावक पत्र व्यवहार हाताळण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सूचना व कार्यक्रम पत्रिका तयार करा. [08]

(ब) कार्यालयीन कामगार नेमणूकीच्या वेगवेगळ्या पद्धती स्पष्ट करा. [08]

प्र.4) कार्यालयीन स्वयंचलीकरण म्हणजे काय ? कार्यालयीन स्वयंचलीकरणाची
ब्यवहार्यता आणि फायदे स्पष्ट करा. [16]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [16]

(अ) कार्यालय माहिती पुस्तिकेतील घटक

(ब) प्रभावी पत्रब्यवहाराची तत्वे

(क) जनसंपर्काचे महत्त्व

(ड) कार्यालय प्रपत्रांचे फायदे व प्रकार

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-112

F. Y. B. Com. Examination - 2013

ESSENTIALS OF E-COMMERCE

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Define Internet. Explain its role in E-commerce. Explain common way to connect Internet. **[16]**

Q.2) Explain in requirement of E-payment System. Define Pre and Post Payment Services. **[16]**

OR

Q.2) What do you mean by E-ticketing ? Explain in brief any two Procedure of On-line Booking. **[16]**

Q.3) (A) Explain scope and limitation of E-commerce. **[08]**

(B) Explain the following terms : **[08]**

(a) Direct Marketing

(b) One-to-one Marketing

OR

Q.3) (A) Explain E-commerce Security. **[08]**

(B) Explain the Legal Issues related to E-commerce in India. **[08]**

Q.4) Explain the concept and meaning of E-banking. What are the Security Problems of Internet Banking ? **[16]**

Q.5) Write short notes : **(Any Two)** **[16]**

- (a) Telnet
 - (b) E-stock Trading
 - (c) Smart Card
 - (d) Business 2 Business
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-113

F. Y. B. Com. Examination - 2013

CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) What is Consumer ? Explain the importance and functions of Consumer Movement. **[16]**

Q.2) Explain the Redressal Machinery under the Consumer Protection Act, 1986. **[16]**

OR

Q.2) Explain the Administrative Machinery in Preventing Food Adulteration under Prevention of Food Adulteration Act, 1954. **[16]**

Q.3) (A) State the importance of Provisions of Standards of Weights and Measures Act, 1976. **[08]**

(B) State the relationship between Business and Ethics. **[08]**

OR

Q.3) (A) Explain various Rights of Consumers regarding Weights and Measures. **[08]**

(B) Explain Concept of 'Consumer as a Capital'. **[08]**

Q.4) Describe the powers and functions of Information Commission. **[16]**

[4369]-113

1

P.T.O.

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- (a) Challenges before Voluntary Consumer Organisations
 - (b) Problems of Urban Consumers
 - (c) Scope of Right to Information Act
 - (d) Consumerism in India
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-113

मराठी रूपांतर

ग्राहक संरक्षण आणि व्यावसायिक नीतिमूल्ये

(नवीन २००८ पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) ग्राहक म्हणजे काय ? ग्राहक चळवळीचे महत्त्व व कार्य स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ अंतर्गत असणारी तक्रार निवारण यंत्रणा स्पष्ट करा. [16]

किंवा

प्र.2) अन्न पदार्थांची भेसळ टाळण्यासाठी अन्नपदार्थ भेसळ प्रतिबंधक कायदा, १९५४ मधील प्रशासकीय यंत्रणा स्पष्ट करा. [16]

प्र.3) (अ) वजनमाप परिमाण कायद्यातील तरतूदींचे महत्त्व स्पष्ट करा. [08]

(ब) व्यवसाय आणि नीतिमूल्ये यांतील संबंध स्पष्ट करा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) वजन आणि मापे यासंदर्भात ग्राहकांचे अधिकार/हक्क स्पष्ट करा. [08]

(ब) “ग्राहक हे भांडवल आहे.” संकल्पना स्पष्ट करा. [08]

[4369]-113

3

P.T.O.

प्र.4) माहिती आयोगाचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा. [16]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [16]

(अ) स्वयंसेवी ग्राहक संस्थांसमोरील आव्हाने

(ब) शहरी ग्राहकांच्या समस्या

(क) माहिती अधिकार कायदांची व्याप्ती

(ड) भारतातील ग्राहकवाद

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-114

F. Y. B. Com. Examination - 2013

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) What is Parallel Economy ? Explain in detail the causes and remedies of Parallel Economy. **[16]**

Q.2) Define the term Entrepreneur. Explain in detail the qualities of a Successful Entrepreneur. **[16]**

OR

Q.2) What is Business Environment ? Describe in detail the types of Business Environment. **[16]**

Q.3) (A) Describe the habits of Entrepreneurs. **[08]**

(B) Write a note on MITCON. **[08]**

OR

Q.3) (A) Write a detail note on District Industries Centre (DIC). **[08]**

(B) Write a detail note on Intrapreneur. **[08]**

Q.4) Describe Entrepreneurial Career of Narayan R. Murthy. **[16]**

[4369]-114

1

P.T.O.

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- (a) Entrepreneurship Development Institute of India (EDI)
 - (b) Distinguish between Entrepreneur and Non-entrepreneur
 - (c) Importance of Entrepreneurship
 - (d) Entrepreneur as a Catalyst
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-114

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न-पत्रिका पहावी.

प्र.1) समांतर अर्थव्यवस्था म्हणजे काय ? समांतर अर्थव्यवस्थेची कारणे आणि उपाययोजना सविस्तरपणे स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) उद्योजकाची व्याख्या द्या. यशस्वी उद्योजकांचे गुण सविस्तरपणे स्पष्ट करा. [16]

किंवा

प्र.2) व्यावसायिक पर्यावरण म्हणजे काय ? व्यावसायिक पर्यावरणाचे प्रकार सविस्तरपणे वर्णन करा. [16]

प्र.3) (अ) उद्योजकांच्या सवयींचे वर्णन करा. [08]

(ब) मिटकॉन (MITCON) या संस्थेवर टीप लिहा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) जिल्हा उद्योग केंद्र (DIC) यावर सविस्तर टीप लिहा. [08]

(ब) अंतःस्थयोजक यावर सविस्तर टीप लिहा. [08]

प्र.4) नारायण आर. मूर्ती यांच्या उद्योजकीय कारकिर्दीचे वर्णन करा. [16]

[4369]-114

3

P.T.O.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[16]

- (अ) भारतीय उद्योजकता विकास संस्था
 - (ब) उद्योजक आणि बिगर उद्योजक यामधील फरक
 - (क) उद्योजकतेचे महत्त्व
 - (ड) उद्योजक - एक उत्प्रेरक
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-115

F. Y. B. Com. Examination - 2013

INSURANCE AND TRANSPORT

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Describe the scope and importance of Transport in Economic Development. **[16]**

Q.2) Explain in detail the Working of Life Insurance Corporation. **[16]**

OR

Q.2) "Tourism plays an important role in Indian Economic Development." Discuss. **[16]**

Q.3) (A) Socio-economic importance of Insurance **[08]**

(B) State Career Options in Insurance Business. **[08]**

OR

Q.3) (A) State various Hazards in Logistics. **[08]**

(B) Describe functions of General Insurance. **[08]**

Q.4) Explain advantages and limitations of various Modes of Transport. **[16]**

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- (a) Opportunities in Tourism
 - (b) Principles of Insurance
 - (c) Difference between Life Insurance and General Insurance
 - (d) Role of Tourist Guide
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-115

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) आर्थिक विकासामध्ये वाहतुकीची व्याप्ती व तिचे महत्त्व विशद करा. [16]

प्र.2) आयुर्विमा महामंडळाची कार्यपद्धती सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

किंवा

प्र.2) “भारताच्या आर्थिक विकासामध्ये पर्यटन महत्त्वाची भूमिका बजावते.” यावर चर्चा करा. [16]

प्र.3) (अ) विम्याचे सामाजिक-आर्थिक महत्त्व [08]

(ब) विमा व्यवसायातील कारकीर्द संधी सांगा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) लॉजिस्टिक्समधील अडथळे सांगा. [08]

(ब) सर्वसाधारण विम्याची कार्ये विशद करा. [08]

प्र.4) वाहतुकीच्या विविध साधनांचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा. [16]

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[16]

- (अ) पर्यटन व्यवसायातील संधी
 - (ब) विम्याची तत्त्वे
 - (क) जीवन विमा व सर्वसाधारण विमा यातील फरक
 - (ड) प्रवासी मार्गदर्शकाची भूमिका
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-116

F. Y. B. Com. Examination - 2013

MARKETING AND SALESMANSHIP

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) What is Marketing Mix ? Explain different elements of Marketing Mix. [16]

Q.2) Explain the major factors which you will take in to account while Pricing a Product. [16]

OR

Q.2) Explain various functions of Marketing. [16]

Q.3) (A) What is Marketing Research ? Explain its objectives. [08]

(B) State in brief various Advertising Media. [08]

OR

Q.3) (A) State merits and demerits of Personal Selling. [08]

(B) Describe various benefits of Market Segmentation to Consumers and Marketing Organisation. [08]

Q.4) Explain the steps in Process of Selling. [16]

Q.5) Write notes : (Any Two)

[16]

- (a) Pricing Methods
 - (b) E-marketing
 - (c) Recent Trends in Modern Advertising
 - (d) Types of Packaging
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-116

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) विपणन मिश्र म्हणजे काय ? विपणन मिश्रातील विविध घटक स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) वस्तूची किंमत ठरविताना कोणते महत्वाचे घटक तुम्ही विचारात घ्याल ते स्पष्ट करा. [16]

किंवा

प्र.2) विपणनाची विविध कार्ये स्पष्ट करा. [16]

प्र.3) (अ) विपणन संशोधन म्हणजे काय ? विपणन संशोधनाचे उद्देश स्पष्ट करा. [08]

(ब) जाहिरातीची विविध माध्यमे थोडक्यात सांगा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) व्यक्तिगत विक्रयाचे फायदे व मर्यादा सांगा. [08]

(ब) ग्राहक व विपणन संघटना यांना होणारे बाजारपेठ प्रभागीकरणाचे विविध फायदे विशद करा. [08]

प्र.4) विक्रय प्रक्रियेमधील पायऱ्या स्पष्ट करा. [16]

[4369]-116

3

P.T.O.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणतेही दोन)

[16]

- (अ) किंमत निर्धारणाच्या पद्धती
 - (ब) इ-विपणन
 - (क) जाहिरातीतील आधुनिक प्रवाह
 - (ड) संवेष्टनांचे प्रकार
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-117

F. Y. B. Com. Examination - 2013

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Discuss the characteristics and advantages of Limited Liability Partnership. **[16]**

Q.2) What are the advantages and problems of an N.G.O. ? **[16]**

OR

Q.2) Explain Concept of Franchising. What are its advantages and limitations ? **[16]**

Q.3) (A) Discuss the advantages of ATM. **[08]**

(B) Write a note on 'Education of Investors by SEBI'. **[08]**

OR

Q.3) (A) What is the impact of Opening of Insurance Sector to Private Players ? **[08]**

(B) Discuss the procedure followed in Commodity Exchange. **[08]**

Q.4) Narrate features and functions of Indian Merchants Chamber, Mumbai. **[16]**

[4369]-117

1

P.T.O.

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[16]

- (a) Labour Policy of Government of India
 - (b) On-line Trading
 - (c) Logistics
 - (d) Future of Commodity Exchange
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-117

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) मर्यादित दायित्व भागीदारीची वैशिष्ट्ये आणि फायदे यावर चर्चा करा. [16]

प्र.2) बिगर शासकीय संस्थेचे फायदे आणि समस्या कोणत्या आहेत ? [16]

किंवा

प्र.2) फ्रँचाइजिंग संकल्पना स्पष्ट करा. त्याचे फायदे व मर्यादा कोणत्या ते सांगा. [16]

प्र.3) (अ) ए.टी.एम.चे फायदे सांगा. [08]

(ब) 'सेबीकडून गुंतवणूकदारांचे शिक्षण' यावर टीप लिहा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) विमा क्षेत्र खाजगी विमा व्यावसायिकांना खुले करून देण्यामुळे कोणता प्रभाव पडलेला आहे ? [08]

(ब) वस्तू विनिमयामध्ये अमलात आणली जाणारी कार्यपद्धती यावर चर्चा करा. [08]

प्र.4) इंडियन मर्चन्ट्स चेंबर, मुंबई यांची वैशिष्ट्ये आणि कार्ये विशद करा. [16]

[4369]-117

3

P.T.O.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[16]

- (अ) भारत सरकारचे श्रमिक धोरण
 - (ब) ऑन-लाइन ट्रेडिंग
 - (क) लॉजिस्टिक्स
 - (ड) वस्तू विनिमयाचे भवितव्य
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4369]-118

F. Y. B. Com. Examination - 2013

PERSIAN GENERAL - I

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Define and illustrate any ten of the following :

[20]

- صنعت قلب (1)
- صنعت استتاق (2)
- تجنيس ناقص (3)
- تجنيس مزيل (4)
- تجنيس مكرر (5)
- لف و نشر (6)
- تلويح (7)
- تشبيهه (8)
- تجامل عارفانه (9)
- سوال وجواب (10)
- مرآة النظر (11)
- رد العجز على الصدر (12)
- حسن تغليل (13)

Q.2) Define any two of the following :

[10]

- (1) نظم
- (2) رباعی
- (3) غزل
- (4) مثنوی

Q.3) (A) Reproduce in your own words of any one of the following :

[10]

- (1) حکایت در درویش خراسانی
- (2) حکایت ماهیِ خنثی
- (3) حکایت در توکل

(B) Write any one of the following :

[10]

- (1) Poetic Art of Ameer Khusrau
- (2) Life sketch of Parveen Atesami
- (3) Style of of Ghalib

Q.4) (A) Explain any five couplets of the following into English, Urdu or Marathi or Persian :

[10]

- (1) دلم در عاشقی آواره شد آواره تر بادا
- (2) تنم از بیدلی بیچاره شد بیچاره تر بادا
- (2) همه گویند کز خونخواریش خلقی بہ جان آمد
- (3) من آن گویم کہ بہر جان من خونخواره تر بادا
- (3) ای راحت و آرام جاں با قذچوں سرورداں
- زیں سال خرد دامن کشاں کارام جانم می بری

(4) خرد غریب است و گدا، اُفتاده در شهرِ شما

باشد که از بهر خدا، سوی غریباں یگیری

(5) صلاحِ کار کجا و من خراب کجا

بین تفاوت ره از کجاست تا به کجا

(6) چو کحلِ بینش ما خاکِ آستانِ شماست

کجا رویم بغیر ما ازین جناب کجا

(7) مرا به کار جہاں ہر گر القفات نبود

رُخ تو در نظر من چنین خوش آراست

(B) Translate any two of the following passage into English, Urdu, Marathi or Persian :

[12]

(1) پادشاہ را لازم است کہ درہمہ حال رسمِ توکل فرونگزار و

تا عنایتِ الہی کارہائے او را چنانکہ باید و شاید بر آوردہ

اند کہ روزے پادشاہ ہے از عالم پر سید کہ نصرت اہل

ایمان درچند چیزست - گفت در دو چیز یکے در ادائے

نماز و دیگر توکل بر کرم ساز -

(2) روزی هنگام برآمدن خورشید که یوسف از آنجای گذرد
چون گدائی بیرون آمد اما از صدای سم اسبان و نفیر چاو
شان فریاد او به جای نمی رسید و کسی به حالش اعتنائی نمی
کرد - از نومیدی دلش پاره شد و بارد دو و رنج به محنت
خانه خود باز گشت و با پریشانی روی به بت آورد او را
سد راه خوش بختی خود خواند -

(3) لیس آن بار را نجانہ رسانید و آل مرد را گفت در عہدہ
شدہ بودم کہ بار تو نجانہ رسانم ز عہدہ بروں آدمم اکنون
تو عہد کن کہ ہچ کس را بیگا رنگیری و متعین باش کہ
برداشتن آنچه بدان محتاج باشی در کمال تو نقصان نپفکند و در
مروت تو قادح نباید -

(C) Translate the following unseen English passage into Persian, Urdu or Marathi :

[08]

A student without an ideal is a lover without gold. A traveller who does not know his destination is like a bird without wings. A devotee without knowledge is like a house without doors.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4369]-120

F. Y. B. Com. Examination - 2013

ADDITIONAL ENGLISH

(New 2008 Pattern)

Text Prescribed : *The Joy of Reading Literature*

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) (A) Read the paragraph carefully and find the single words for each of the phrases given below : **(Any Four)** **[04]**

The place was deserted by the time the astrologer picked up his articles and put them into his bag. The green shaft was also gone, leaving the place in darkness and silence. The stranger had gone off into the night, after giving the astrologer a handful of coins.

- (a) Left empty / left completely
- (b) One who foretells
- (c) Particular things or objects
- (d) A beam of light coming through an opening
- (e) Person who is unfamiliar

(B) Fill in the blanks with suitable prepositions : **(Any Four)** [04]

- (a) The gardener sprinkled water _____ the rosebush.
- (b) The floor in the hall was covered _____ a carpet.
- (c) There is a big tree _____ front of this room.
- (d) If you are not clear about the meaning _____ this word, consult the dictionary.
- (e) I must go and search _____ her.

(C) Add suffixes to the following words : **(Any Four)** [04]

- (a) block
- (b) serve
- (c) employ
- (d) perform
- (e) renew

(D) Change the voice : **(Any Four)** [04]

- (a) I wrote something on the cheque.
- (b) He gave me a fifty dollar bill.
- (c) The very sight of him rattled me.
- (d) This gentleman is opening an account.
- (e) The accountant fetched the manager.

Q.2) Answer **any one** of the following in detail : [16]

- (a) Describe the 'Parade' that Banu led.
- (b) Comment on the title of the story 'The Gift of the Magi'.

Q.3) Answer **any one** of the following in detail : **[16]**

- (a) How does 'Success is Counted Sweetest' make a case for the defeated human being ?
- (b) Comment on the theme of 'Sonnet 29'.

Q.4) Answer **any two** of the following in short : **[16]**

- (a) What made the narrator nervous in a bank ?
- (b) Describe Gopal's reaction to the snowfall.
- (c) What are Nehru's views about the citizens of India ?
- (d) How were Patricia and Paul able to get a table of Hotel Stefani ?

Q.5) Answer **any two** of the following in short : **[16]**

- (a) Where does Tagore want God to lead the mind ?
- (b) Describe the different types of bangles which the bangle sellers carry.
- (c) Comment on the nature imagery in the poem "The World is Too much with US".
- (d) Describe a conflict in the mind of the narrator in "Stopping by Woods on a Snowy Evening".

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4369]-120

F. Y. B. Com. Examination - 2013

ADDITIONAL ENGLISH

(New 2008 Pattern)

Text Prescribed : *The Joy of Reading Literature*

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) (A) Read the paragraph carefully and find the single words for each of the phrases given below : **(Any Four)** **[04]**

The place was deserted by the time the astrologer picked up his articles and put them into his bag. The green shaft was also gone, leaving the place in darkness and silence. The stranger had gone off into the night, after giving the astrologer a handful of coins.

- (a) Left empty / left completely
- (b) One who foretells
- (c) Particular things or objects
- (d) A beam of light coming through an opening
- (e) Person who is unfamiliar

(B) Fill in the blanks with suitable prepositions : **(Any Four)** [04]

- (a) The gardener sprinkled water _____ the rosebush.
- (b) The floor in the hall was covered _____ a carpet.
- (c) There is a big tree _____ front of this room.
- (d) If you are not clear about the meaning _____ this word, consult the dictionary.
- (e) I must go and search _____ her.

(C) Add suffixes to the following words : **(Any Four)** [04]

- (a) block
- (b) serve
- (c) employ
- (d) perform
- (e) renew

(D) Change the voice : **(Any Four)** [04]

- (a) I wrote something on the cheque.
- (b) He gave me a fifty dollar bill.
- (c) The very sight of him rattled me.
- (d) This gentleman is opening an account.
- (e) The accountant fetched the manager.

Q.2) Answer **any one** of the following in detail : [16]

- (a) Describe the 'Parade' that Banu led.
- (b) Comment on the title of the story 'The Gift of the Magi'.

Q.3) Answer **any one** of the following in detail : **[16]**

- (a) How does 'Success is Counted Sweetest' make a case for the defeated human being ?
- (b) Comment on the theme of 'Sonnet 29'.

Q.4) Answer **any two** of the following in short : **[16]**

- (a) What made the narrator nervous in a bank ?
- (b) Describe Gopal's reaction to the snowfall.
- (c) What are Nehru's views about the citizens of India ?
- (d) How were Patricia and Paul able to get a table of Hotel Stefani ?

Q.5) Answer **any two** of the following in short : **[16]**

- (a) Where does Tagore want God to lead the mind ?
- (b) Describe the different types of bangles which the bangle sellers carry.
- (c) Comment on the nature imagery in the poem "The World is Too much with US".
- (d) Describe a conflict in the mind of the narrator in "Stopping by Woods on a Snowy Evening".

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4369]-121

प्रथम वर्ष वाणिज्य परीक्षा - 2013

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

(नवीन २००८ पॅटर्न)

अभ्यासपुस्तके : (१) आत्मसंवाद

(२) व्यावहारिक मराठी

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर ५०० शब्दांपर्यंत निबंध लिहा : [10]

- (1) लोकपाल विधेयकाचे फायदे आणि तोटे
- (2) उद्योगव्यवसायात मराठी माणसाचे स्थान
- (3) अशा ह्या निवडणुका ! (ललित)
- (4) मुलगी झाली हो !

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे सुमारे २० शब्दांत लिहा : [10]

- (1) आत्मचरित्र आणि चरित्र ह्या दोन साहित्यप्रकारांतील फरक सांगा.
- (2) आत्मचरित्र वाचनामुळे कोणकोणते फायदे होतात ?
- (3) 'आत्मसंवाद'च्या प्रस्तावनेतील कोणत्याही चार आत्मचरित्रांची नावे लिहा.

[4369]-121

1

P.T.O.

- (4) 'माझा अविस्मरणीय क्षण' मधून सुनील गावसकर ह्यांचे कोणते गुण दिसून येतात ?
- (5) 'गोठण्याची शाळा' हा लेख कोणत्या आत्मचरित्रातून घेतला आहे ?
- (6) यशवंतराव चव्हाण शिवजयंतीच्या निमित्ताने कोणकोणत्या कार्यक्रमांचे आयोजन करित असत ?
- (7) सूर्यकांत मांडरे ह्यांचा वक्ता होण्याचा पहिला प्रसंग कोणता ?
- (8) अनिल अवचट ह्यांना त्यांच्या मित्राच्या बहिणीने कोणता मोलाचा सल्ला दिला ?
- (9) सीमा देव ह्यांची भूमिका असलेल्या कोणत्याही दोन चित्रपटांची नावे सांगा.
- (10) कोणत्या अटीवर जनाबाई गिऱ्हेच्या भावी पतीने लग्न करण्याचे ठरवले होते ?
- (11) अब्दुल कलाम ह्यांचा जन्म कोणत्या राज्यात झाला ?
- (12) विठ्ठल कामत ह्यांचा आत्मचरित्राचे नाव लिहा.
- (13) प्रताप पवार भिलाई येथील कोणत्या कंपनीला आपला माल पुरवत होते ?

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे ५० शब्दांत लिहा : [05]

- (1) सुनील गावसकर ह्यांचे द्विशतक झाल्यानंतर प्रेक्षकांनी आपली प्रतिक्रिया कशी व्यक्त केली ?
- (2) विठ्ठल कामत ह्यांनी ग्लिसरीन विकण्याचा उपव्यवसाय का सुरु केला ?

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे १५० शब्दांत लिहा : [10]

- (1) जनाबाई गिऱ्हे ह्यांचा शिक्षणासाठीचा संघर्ष 'मागणं आणि मागणी'च्या आधारे लिहा.
- (2) 'उज्ज्वल भवितव्याच्या दिशेने' ह्या लेखाच्या आधारे अब्दुल कलाम ह्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा परिचय करून घ्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : [20]

- (1) महाविद्यालयाकडून तुम्हाला मिळालेल्या ओळखपत्रामध्ये तुमच्या नावाबाबत चूक झाली आहे. सदर चुकीची दुरुस्ती करून नवीन ओळखपत्र मिळण्याबाबत प्राचार्यांच्या नावे अर्ज करा.
- (2) महाविद्यालयातील वसतिगृहामध्ये चालू शैक्षणिक वर्षासाठी एका विद्यार्थ्याला प्रवेश हवा आहे. त्याच्या अर्जाबाबत मा. प्राचार्यांसाठी टिप्पणी तयार करा.
- (3) स्वातंत्र्यदिनाच्या निमित्ताने विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यासाठी प्राचार्यांनी वर्गप्रतिनिधींची बैठक बोलावली आहे. सदर बैठकीचे इतिवृत्त लिहा.
- (4) तुमच्या महाविद्यालयाने विद्यार्थ्यांसाठी संगणकाचे विविध प्रकारचे प्रशिक्षण देण्याचे ठरवले आहे. सदर प्रशिक्षणासंबंधी सविस्तर माहिती देणारे माहितीपत्रक तयार करा.

प्र.6) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : [10]

- (1) एका प्रसिद्ध औषध कंपनीची बनावट उत्पादने बाजारात आली आहेत. सदर बनावट उत्पादनाबाबत नागरिकांना सावध करणारे 'जाहीर निवेदन' तयार करा.
- (2) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर वृत्तपत्रांसाठी जाहिरातीचा मसूदा तयार करा :
 - (i) नवीन मोबाइल हॅडसेट
 - (ii) नवीन मराठी चित्रपट

प्र.7) खालील उताऱ्याचे एक तृतीयांश सारांशलेखन करून त्यास समर्पक शीर्षक द्या : [05]

कोणत्याही क्षेत्रातील कर्तबगार माणसाचा विकास टप्प्याटप्प्यानेच होत असतो. अपवादात्मक परिस्थितीत काही जणांना यशाचे शिखर गाठण्याची संधी अचानक मिळाली तरी सामान्यतः बहुतेक जणांना आपला विकास प्रयत्नपूर्वक एक विशिष्ट गतीनेच करावा लागतो. एखाद्या क्षेत्रात पावले टाकायला सुरुवात करताना आपल्यामध्ये

अनेक प्रकारच्या कमतरता असल्याचे इतरांना जाणवते. उदा. अनुभवाची उणीव, शिस्तीचा अभाव, उथळपणा, स्वैरपणा वगैरे. परंतू जेव्हा आपला प्रभाव वाढू लागतो तेव्हा मात्र आपल्या छोट्याशा चुकांकडेदेखील मोठ्या नजरेने पाहिले जाते. आपल्या चुकांच्या बाबतीत आपल्यावर टीका होऊ लागते आणि म्हणून जसजसा आपला विकास होत जातो, आपण कर्तृत्वाची उंची गाठू लागतो, तसतसे आपण अधिक जबाबदार बनत जाणे आवश्यक ठरते.

(९३ शब्द)

किंवा

खालील इंग्रजी उतान्याचे मराठीत भाषांतर करा :

[05]

Trees are man's best friends. Many Indians worship trees as God. The different parts of trees are useful to man in various ways. Trees give us wood, flowers, fruits, nuts, gums and so many other products. Trees provide the right environment for human beings, animals and birds. The deep roots of trees help to bind the soil together. Trees attract rain and keep the air around us cool and fresh. The leaves of trees give out valuable oxygen.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4369]-122

F. Y. B. Com. Examination - 2013

SANSKRIT

(अमरभारती)

(New 2008 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 60

Q.1) Translate into English or Marathi **any two** from Section 'A' and **any two** from Section 'B' from the following passages : [20]

प्र.1) पुढीलपैकी 'अ' विभागातील कोणत्याही दोहोंचे व 'ब' विभागातील कोणत्याही दोहोंचे इंग्रजीत किंवा मराठीत भाषांतर करा : [20]

SECTION - A (विभाग - अ)

- (1) राजा - अपि सन्निहितोऽत्र कुलपतिः ?
वैखानसः - इदानीमेव दुहितरं शकुन्तलामतिथिसत्काराय नियुज्य दैवमस्याः
प्रतिकुलं शमयितुं सोमतीर्थगतः ।
राजा - भवतु । तामेव द्रक्ष्यामि । सा खलु विदितभक्तिं मां महर्षेः
कथयिष्यति ।
वैखानसः - साधयामस्तावत् (इति सशिष्योनिष्क्रान्तः ।)
राजा - सूत, चोदयाश्वान् । पुण्याश्रमदर्शनेन तावदात्मानं पुनीमहे ।
सूतः - यदाज्ञापयत्यायुष्मन् । (इति भूयो रथवेगं निरूपयति)

- (2) अस्ति कस्यचिन्महीपतेः कस्मिंश्चित् स्थाने मनोरमं शयनस्थानम् । तत्र शुक्लतमपटयुगलमध्यसंस्थिता मन्दविसर्पिणी नाम यूका प्रतिवसति स्म । सा च तस्य महीपतेः रक्तमास्वादयन्ती सुखेन कालं नयमाना तिष्ठति । अन्येयुश्च तत्र शयने क्वचिद् भ्राम्यन्नग्निमुखो नाम मत्कुणः समायातः । अथ तं दृष्ट्वा सा विषण्णवदना प्रोवाच । ‘भो अग्निमुख, कुतस्त्वमत्रानुचितस्थाने समायातः । तद्यावन्न कश्चिद्रक्ति तावच्छीघ्रं गम्यताम्’ इति ।
- (3) भोजराजन् ! त्वाम् आर्थिजनकल्पद्रुमम् आगत्य अद्य दारिद्र्यव्याधिमुक्तः अस्मि । अन्यश्च, अस्मिन्देशे सकलार्थिकल्पद्रुमं भवन्तं विलोक्य धनेश्वरनामा कश्चिद्राजा अस्माकं स्मृतिपथे उदेति । उत्तरक्यां दिशि ईशानभागे जम्बीरनगरे धनेश्वरनामा कश्चित् राजा अर्थिनां दारिद्र्यदुःखनिवारणार्थं तेभ्यो धनं वितीर्णवान् । एकदा धनेश्वरेण माघशुक्लसप्तमीदिवसे वसन्तपूजायां कृतायां बहुदूरस्थाः अपि बहवः याचकाः समायाताः । तस्मिन्समये राज्ञा दानार्थम् अष्टादशकेटिसुवर्णं दत्तम् । एवमत्यन्तमौदार्यवरिष्ठः स इव राजा अस्मिन्देशे त्वमेव एक दृष्टोऽसि ।

SECTION - B (विभाग - ब)

- (1) स बालको भाग्यविशेषशाली बाल्ये हि यः प्रत्यहमाशृणोति ।
कथाः पवित्रा जननीमुखेन रामायणीया अपि भारतीयाः ॥
श्रीरामकृष्णार्जुनभीम मुख्य वीरोत्तमानां चरितामृतस्य ।
प्रबोधयन्ती परमं रहस्यं माताऽभवद्धर्मगुरुः शिवस्य ॥
- (2) कृत्स्नं वनमिदं दृष्टं श्रोतव्यं च श्रुतं त्वया ।
तदिच्छाम्यभ्यनुज्ञाता त्यक्तुमेतत्कलेवरम् ॥
तेषामिच्छाम्यहं गन्तुं समीपं भावितात्मनाम् ।
मुनीनामाश्रमो येषामहं च परिचारिणी ॥
- (3) या पाणिग्रहलालिता सुसरला तन्वी सुवंशोद्भवा
गौरी स्पर्शसुखावहा गुणवती नित्यं मनोहारिणी ।
सा केनापि हता तया विरहितो गन्तुं न शक्तोऽस्म्यहं
रे भिक्षो तव कामिनी नहि नहि प्राणप्रिया यष्टिका ॥

Q.2) Explain with reference to the context **any one** from Section 'A' and **any one** from Section 'B' : [10]

प्र.2) 'अ' विभागातील कोणत्याही एकाचे आणि 'ब' विभागातील कोणत्याही एकाचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा : [10]

SECTION - A (विभाग - अ)

- (1) तन्मात्रं च स्मृत स्मारं यदर्थं यतते जनः ।
- (2) विनीतवेषेण प्रवेष्टव्यानि तपोवनानि नाम ।

SECTION - B (विभाग - ब)

- (1) तौ कम्बन्धेन तंमार्गं पम्याया दर्शितं वने ।
- (2) निन्दन्ति दैवं कुकृतं न तु स्वम् ।

Q.3) Write a long answer of **any one** of the following from Section 'A' and **any one** from Section 'B' : [20]

प्र.3) 'अ' विभागातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे व 'ब' विभागातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा : [20]

SECTION - A (विभाग - अ)

- (1) Which duties should follow by the Indian Citizen ?
कोणत्या कर्तव्यांचे पालन भारतीय नागरिकांनी केले पाहिजे ?
- (2) Write an essay on 'गणनिव्व्याधिकारः'.
'गणनिव्व्याधिकारः' यावर निबंध लिहा.

SECTION - B (विभाग - ब)

- (1) Write a summery of lesson 'ऋणादानम्'.
'ऋणादानम्' या पाठाचा सारांश लिहा.
- (2) Write a critical appreciation of the lesson 'शबर्याः रामदर्शनम्'.
'शबर्याः रामदर्शनम्' या पाठाचे रसग्रहण करा.

Q.4) Write short notes on **any one** from Section 'A' and **any one** from Section 'B' : **[10]**

प्र.4) 'अ' विभागातील कोणत्याही एकावर व 'ब' विभागातील कोणत्याही एकावर विवेचक टीप लिहा : **[10]**

SECTION - A (विभाग - अ)

- (1) आश्रमपरिसरः
- (2) पञ्चतन्त्रम्

SECTION - B (विभाग - ब)

- (1) मोहमुद्गरः
 - (2) प्रहेलिका
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4369]-123

प्रथम वर्ष वाणिज्य परीक्षा - 2013

हिन्दी

(नवीन पाठ्यक्रम)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 70

पाठ्यपुस्तकें : (1) साहित्यधारा : गद्यसंग्रह

संपादक : पुणे विद्यापीठ, हिंदी अध्ययन मंडल

(2) साहित्यधारा : काव्यसंग्रह

संपादक : पुणे विद्यापीठ, हिंदी अध्ययन मंडल

सूचनाएँ :

(1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

प्र.1) (अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिये : [06]

- (1) “बाकी चुकाने के लिए ही तो हमारा जन्म हुआ है ।” ऐसा मुन्नी ने क्यों कहा ?
- (2) बच्चों की चोरी की आदत के बारे में आशुतोष के पिता के क्या विचार थे ?
- (3) ‘भोलाराम का जीव’ यमदूत को चकमा देकर क्यों भाग गया ?
- (4) ‘गपशप’ निबंध के द्वारा लेखक क्या कहना चाहते हैं ?

[4369]-123

1

P.T.O.

(आ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिये : [06]

- (1) 'वीणावादिनी वर दे' – कविता का भावार्थ लिखिये ।
- (2) कवि पंत ने 'ग्राम-युवती' की सुंदरता का वर्णन किस प्रकार किया है ?
- (3) 'वरदान माँगूंगा नहीं' – कविता के माध्यम से कवि 'सुमन' क्या संदेश देते हैं ?
- (4) 'बौनों की दुनिया' – कविता में चित्रित सामाजिक विषमता को स्पष्ट कीजिये ।

प्र.2) (अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिये : [06]

- (1) “मेरी जीभ जल जाय, बेटा, तुमसे जेवर लूँगी ? मेरे मूँह से यूँ ही निकल गया । जो होते, तो लाख बार पहनती ।”
- (2) “अध्यापक वर्ग राजनीतिकों के समक्ष बौना बन न जाए; और उन ज्ञानतीर्थों में सूक्ष्म ज्ञानसंचय का वातावरण फिर पनपे, क्योंकि हमारे देश के भविष्य का असली निर्माण हो रहा है ।”
- (3) “मेरी समझ में नहीं आ रहा है कि घर जाकर तैयार हो दफ्तर जाऊँ या अब एक मौत का बहाना बनाकर आज छुट्टी ही ले लूँ – आखिर मौत तो हुई ही है और मैं शव-यात्रा में शामिल भी हुआ हूँ ।”

(आ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिये : [06]

- (1) “सुनकर दहाड़
स्वाधीन भारतीय प्राइमरी स्कूल के
भूखमरे स्वाभिमानी सुशिक्षित प्रेत की,
रह गये निरुत्तर
महामहिम नरकेश्वर ।”
- (2) “मानव ही सब भाप हो गये ।
झुलसे हुए पत्थरों पर
उजड़ी सड़कों की गच पर ।
मानव का रचा हुआ सूरज
मानव को भाप बनाकर सोख गया ।”

- (3) “संग्राम का घोष एक,
जीवन-संतोष एक ।
क्रान्ति का निर्माण का विजय का सेहरा एक,
चाहे जिस देश, प्रान्त, पुर का हो
जन-जन चेहरा एक ।”

प्र.3) टिप्पणियाँ लिखिये :

(अ) ताजमहल की सुंदरता । [04]

अथवा

(अ) कामचोर के लक्षण । [04]

(आ) ‘लोहे के पेड़ हरे होंगे’ - कविता का संदेश । [04]

अथवा

(आ) ‘सुख’ - कविता का आशय । [04]

(इ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह प्रश्नों के एक-एक वाक्य में उत्तर लिखिये : [06]

- (1) ‘बरसाने की राधा’ कहानी के कहानीकार का नाम लिखिये ।
- (2) ‘गौरा’ के वत्स का नाम क्या रखा गया ?
- (3) ‘दिल्ली में एक मौत’ - कहानी में किसकी मौत हुई थी ?
- (4) ‘चीफ की दावत’ किसके घर थी ?
- (5) सेठ दीवानचंद्र की शवयात्रा किस स्मशानभूमि की ओर जा रही हैं ?
- (6) कवि ‘निराला’ किससे वरदान माँगते हैं ?
- (7) ‘पुरुष हो, पुरुषार्थ करो’ - कविता के कवि का नाम लिखिये ।
- (8) टूटे तारों पर कौन शोक नहीं मनाता ?
- (9) ‘हिरोशिमा’ - कविता में सूरज अचानक कहाँ से निकला ?
- (10) बौनों को किसके काम निभाकर बौने ही रहना है ?

प्र.4) (अ) निम्नलिखित में से किसी एक पत्र का प्रारूप तैयार कीजिये : [06]

- (1) नीरज / नीरजा सक्सेना, 525, महावीर पथ, बारामती (पुणे) से हिंदी व्याख्याता (प्राध्यापक) पद के लिए, सचिव, रयत शिक्षण संस्था, सातारा के नाम आवेदन पत्र लिखता / लिखती हैं ।
- (2) व्यवस्थापक, ज्योति ग्रंथ भंडार, शिवाजी पथ, नाशिक से व्यवस्थापक, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली को किताबों की सूची मँगवाने हेतु पत्र लिखता है ।

(आ) निम्नलिखित विज्ञापन अथवा वार्तालेखन का नमूना तैयार कीजिये : [06]

(1) बाजार में आए नये मोबाइल सेट का विज्ञापन ।

(2) स्वामी विवेकानंद जयंती (युवा सप्ताह) का वार्तालेखन ।

(इ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह वाक्यों को शुद्ध करके लिखिये : [06]

(1) छात्रों के पिते आये थे ।

(2) भगवान का दर्शन हुआ ।

(3) हमारा सरकार बड़ा क्रियाशील हैं ।

(4) बाघ और बकरी एक घाट पर पानी पीती हैं ।

(5) शैला ने चार आम खाया ।

(6) शेर की आवाज सुनकर शरद डरकर दौड़ गया ।

(7) आज कौनसा दीन है ।

(8) पाँच मुंबई के गुंडे पकड़े गये ।

प्र.5) (अ) निम्नलिखित में से किन्हीं सात शब्दों के हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिये : [07]

(1) Audit

(2) Capital

(3) Claim

(4) Discount

(5) Financial

(6) Loss

(7) Offer

(8) Rebate

(9) Surcharge

(10) Treasury

(आ) निम्नलिखित में से किसी एक विषय का कल्पना-विस्तार कीजिये : [07]

(1) 'चिंता चिंता समान है ।'

(2) 'सादा जीवन उच्च विचार ।'

(3) 'अज्ञान जैसा, दूसरा शत्रु नहीं ।'

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-124

F. Y. B. Com. Examination - 2013

GUJARATI

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

-
-
- પ્ર.૧) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક વિષય પર નિબંધ લખો : [૧૬]
- (૧) સ્ત્રી-શિક્ષણ સમાજની ગરજ
(૨) તમે જોયેલું ઐતિહાસિક સ્થળ
(૩) વધતી જતી મોંઘવારી
(૪) શિયાળાની એક સાંજ
- પ્ર.૨) કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તર ઉત્તર લખો : [૧૬]
- (૧) ટૂંકી વાર્તાનું સ્વરૂપ તેનાં ઘટકતત્ત્વોને આધારે ચર્ચો.
(૨) દ્વિરેફની વાર્તાઓમાં વ્યક્ત થતી સ્ત્રી-જીવનની વાસ્તવિકતા સ્પષ્ટ કરો.
- પ્ર.૩) કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તર ઉત્તર લખો : [૧૬]
- (૧) સુંદરમ્ની કવિતાઓમાં આધ્યાત્મિકતા
(૨) સુંદરમ્નું જીવનકવન આલેખો.
- પ્ર.૪) (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક) [૦૮]
- (૧) જગજીવનનું ધ્યેય
(૨) 'ઈન્દુ' શીર્ષકની યોગ્યતા ચર્ચો.

- (બ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક) [૦૮]
- (૧) 'બાંધ ગઠરિયા'માં કવિની શીખ
- (૨) 'હંકારી જા'માં કવિયાચના
- પ્ર.૫) (અ) પૂર્વાપર સંબંધ લખો : (એક પદ્ય - એક ગદ્ય) [૦૮]
- (૧) તારે થાળ મારું બધું જીવ્યું ભરું.
- (૨) બાળકની આતુર, તે આંખથી ઊઠેલું.
- (૩) તમે માગી માગીને આવું માગ્યું ?
- (૪) છેલ્લો દિવસ સાચવવા જેવો છે.
- (બ) પ્રવાસમાં જવા બાબત પરવાનગી માગતો પત્ર બાપુજીને લખો. [૦૮]
- અથવા**
- (બ) શાળામાં યોજાયેલા રક્ષાબંધન વિશેનો અહેવાલ તૈયાર કરો. [૦૮]
-

Seat
No.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4369]-125

F. Y. B. Com. Examination - 2013

SINDHI

(Arabic)

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

- سوال ۱- هيٺين مان ڪن ٻه ذهن سوالن جا جواب لکيو: [20]
1. عمر بادشاه مارئيءَ کي ڪهڙي بهاني سان
ڏيڻ ڇڏيو؟
 2. ننڍا جي پيءُ ليکڪا کي چوڪري جي ٻاري ۾
ڪهڙي ڄاڻ ڏني؟
 3. نريش سنڀالڻءَ کي ڪهڙي شردانگي ڏني؟
 4. راکيش ڄاڻڪيءَ کي ڪٿي موڪلڻ چاهيو ۽ ڇو؟
 5. پتا جي ديھانت تي ڀرپٽيءَ جي ماءُ کيس ڪهڙو
مهڻو ڏنو؟
 6. شيوڪرام جي من جي اڀال ڪهڙي هئي؟
 7. ڄاڻڪيءَ کي ڪهڙا شوق هئا؟
 8. علي بيگ بلوچ ڊبئيءَ ڪهڙي سلسلي ۾ آيو هو؟
 9. ايشوري چوٽواڻي رکشا ۾ ويهندي ڊرائيور کي
ڇا چيو؟
 10. وزير ۽ ٻوڏ پرکاش جي قبوليت نامي ۾ ڪهڙو
شرط لکيل هئو؟

11. گورڊن شرمان تي نرڙ تي چاڄو نشان هو؟
12. پالڻو پنوهار ۽ ماڻوئي ڪهڙو ڪم ڪندا هئا؟
13. ڊپٽي ۽ پريٽي ڪي اسٽاواڊي ٿيڻ لڳا؟
ڪهڙي نموني سمجهايو؟

سوال 2 - هيٺين مان ڪن ٻه پن سوالن جا جواب

[10] هر هڪ لڳ ڀڳ 50 لفظن ۾ لکيو:-

1. عام رواجي مک ۽ مڏو مکيڏ مان اوهان کي ڪهڙي مک پياري ٿي لڳي ۽ ڇو؟
2. مٿاه صاحب مالڪ کي ڪهڙي آراءِ ڏنا ٿو ڪري؟
3. شاعر دلگير مرتيو لوڪ ۽ امر لوڪ مان ڪهڙو لوڪ بهتر سمجهيو آهي ۽ ڇو؟
4. اڄ ڪالهه ايشور جو اسٽان ڪٿي آهي؟

سوال 3 - هيٺين مان ڪن ٻه پن سوالن جا جواب

[20] تفصيلوار لکيو:-

1. مارڪيڏ جي ڪردار نگاري ڪريو.
2. پريٽيڏ جي ٺٺوڻ زمين تي برسات جو وسڪارو ڪيئن پيو؟
3. مينهن جي عجيب مهتا جو بيان ڪريو.
4. شيوڪرام جي هن جي اڀلاڪا ڪيئن پوري ٿي؟

سوال 4 - هيٺين مان ڪن ٻه پن وڃين تي مضمون لکون: - [30]

1. ميلي ۾ ٻه ڪلاڪ
 2. ملڪ ۾ وڌندڙ آتڪوڊ
 3. منهنجو مزيدار پارٽيسري
 4. وڻ جي آتم ڪٿا
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-125

SINDHI

F. Y. B. Com. Examination - 2013

(Devnagari)

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

सुवाल-1) हेठियनि मां किनि बि डहनि सुवालनि जा जवाब लिखो : [20]

- (1) उमर बादशाह मारुईअ खे कहिडे बहाने सां कैद कयो ?
- (2) निशा जे पीउ लेखिका खे छोकरे जे बारे में कहिड़ी जाण डिनी ?
- (3) नरेश सन्तयाणीअ खे कहिड़ी श्रधान्जली डिनी ?
- (4) राकेश जानकीअ खे किथे मोकलणु चाहियो ?
- (5) पिता जे देहान्त ते प्रीतीअ जी माउ खेसि कहिड़ो महिणो डिनी ?
- (6) शेवकराम जे मन जी अबुलाखा कहिड़ी हुई ?
- (7) जानकीअ खे कहिड़ा शौक हुआ ?
- (8) अली बेग बलोच डुबईअ में कहिडे सिलसिले में आयो हो ?
- (9) ईश्वरी जोतवाणी रिक्शा में वेहंदे ड्राईवर खे छा चयो ?
- (10) वजीर ऐं बोधप्रकाश जे कबूलियतनामे में कहिड़ो शर्तु लिखयलु हो ?
- (11) गोवर्धन शर्मा खे निरिड़ ते छा जो निशान हो ?
- (12) पालणो पंवहार ऐं माधुई कहिड़ो कमु कंदा हुआ ?
- (13) दीप्तीअ, प्रीतीअ खे आशावादी थियण लाड़ कहिडे नमूने सम्झायो ?

[4369]-125

5

Contd.

सुवाल-2) हेठियनि मां किन बि बिनि सुवालनि जा जवाब हरि हिकु लगभग 50 लफ्जनि में लिखो : [10]

- (1) आम रवाजी मखि ऐं मधू मखीअ मां अहां खे कहिड़ी मखि वधीक प्यारी थी लगे, छो ?
- (2) शाह साहिब मालिक खे कहिड़ी आराधना थो करे ?
- (3) शाइर दिलगीर मृत्यूलोक ऐं अमरलोक मां कहिड़ो लोक बहतर समझयो आहे ऐं छो ?
- (4) अजु कल्ह ईश्वर जो स्थान कित्थे आहे ?

सुवाल-3) हेठियनि मां किन बि बिनि सुवालनि जा जवाब तफ्सीलवार लिखो : [20]

- (1) मारुईअ जी किरदारनिगारी करियो.
- (2) प्रीतीअ जी ठोठि ज़मीन ते बरसात जो वस्कारो कीअं पयो ?
- (3) मेंहिं जी अजीब ममता जो बयान करियो.
- (4) शेवकराम जे मन जी अबुलाखा कीअं पूरी थी ?

सुवाल-4) हेठियनि मां किन बि बिनि विषयनि ते मज़मून लिखो : [30]

- (1) मेले में ब कलाक
- (2) मुल्क में वधंदडु आतंकवाद
- (3) मुंहिंजो मज़ेदार पाड़ेसिरी
- (4) वण जी आत्मकथा

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4369]-126

F. Y. B. Com. Examination - 2013

FRENCH

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Use of dictionary is not allowed.*

Q.1) Écrivez un dialogue de 7-8 répliques :

[10]

- (a) Vous êtes allé en déplacement à Paris. Vous voulez acheter des cadeaux pour tous les membres de votre famille. Vous interrogez un(e) passant(e).

OU

- (b) Vous êtes à Angers. Vous voulez prendre le train pour Orléans. Vous demandez un billet pour Orleans au guichet à la gare.

Q.2) Écrivez une lettre :

[10]

- (a) Vous écrivez une lettre au directeur de la société CAPSAFE pour demander un emploi comme standardiste. Donnez vos détails.

OU

- (b) Vous allez de la France en Suisse. Vous vous arrêtez à la douane. Le douanier fouille votre auto. Écrivez le dialogue.

Q.3) Traduisez en anglais :

[20]

- (a) La carte Pass a deux fonctions. C'est une carte de paiement. Vous n'avez besoin ni d'argent liquide ni de chéquier. Vous présentez tout simplement la carte et en utilisant votre code secret vous pouvez faire jusqu'à 5000 Euros d'achats par semaine. Elle est aussi une carte de crédit permanent, vous disposez d'un prêt de 2000 à 20000 Euros.
- (b) M. Gerard Laitue vient d'arriver en Inde de la Suisse. Il va habiter à Pune pendant un an avec sa femme. Il va à la banque pour ouvrir un compte joint. Il veut échanger de l'argent et déposer 10000€ sur son compte. L'employé de la banque lui demande sa carte d'identité. Il montre son passeport.

Q.4. Compréhension :

En France, de nombreuses agences de location proposent des voitures de marques françaises et étrangères. Les agences locales offrent des tarifs plus avantageux que les agences internationales, mais vous devrez généralement rendre la voiture là où vous l'avez louée et non dans une autre ville.

Il faut avoir vingt et un ans minimum (vingt-cinq ans dans certaines agences) pour pouvoir louer une voiture.

Vous devrez présenter un permis de conduire valable et une pièce d'identité.

On vous demandera une caution, formalité dont vous pourrez régler le montant par carte de crédit.

(a) **Répondez aux questions suivantes :** **[02]**

- (i) En France, d'où peut-on louer des voitures ?
- (ii) Quels documents sont nécessaires pour louer une voiture ?

(b) **Dites vrai ou faux :** **[04]**

- (i) L'âge minimum pour pouvoir louer une voiture est vingt-cinq ans.
- (ii) Les agences internationales offrent des tarifs plus avantageux que les agences locales.
- (iii) On peut régler la caution par carte de crédit.
- (iv) On doit rendre la voiture dans une autre ville.

(c) **Donnez l'infinif de :** [02]
offrent, pourrez

(d) **Donnez le contraire de :** [02]
plus, louer

Q.5) Grammaire et vocabulaire :

(a) **Mettez au pluriel :** [04]

(i) La salon d'essayage est en face de l'escalier.

(ii) Le studio est spacieux et confortable.

(b) **Mettez les verbes entre parenthèses au temps ou au mode indiqués :** [03]

(i) Nous (finir-présent) toujours à l'heure.

(ii) Le directeur (introduire-futur) de nouvelles méthodes de travail.

(iii) (Faire-impératif) votre travail maintenant.

(c) **Complétez avec des prépositions :** [02]

(i) Il est nécessaire _____ parler au chef de marketing.

(ii) Il va rendre visite _____ usine.

(d) **Mettez au négatif :** [06]

(i) Je voudrais des chèques de voyage.

(ii) C'est un grand restaurant.

(iii) Elle aime la viande.

(e) **Trouvez l'objet direct :** [05]

(i) Vous apprenez le chinois ?

(ii) Ils achètent le café.

(iii) Je ne veux pas commander les desserts.

(iv) Moi, je préfère boire ce vin.

(v) Je cherche les vêtements de femme.

(f) **Dites vrai ou faux :** [05]

- (i) Au super marché on achète des pommes de terre à la section “fromages”.
- (ii) Un habitant de la Suisse est suisse.
- (iii) Le directeur technique d’une entreprise dirige les activités de ventes.
- (iv) Avec une carte de crédit, on peut retirer de l’argent tous les jours.
- (v) Pour acheter ou vendre une maison, vous allez chez l’agent de voyages.

(g) **Choisissez la bonne réponse :** [05]

- (i) Dans les auberges, le _____ fait la cuisine.
 - (1) propriétaire
 - (2) serveur
 - (3) réceptionniste
- (ii) Le PDG dirige les activités de _____.
 - (1) finances
 - (2) vente
 - (3) l’entreprise
- (iii) La fête du Travail, c’est le _____ mai.
 - (1) 5
 - (2) 1
 - (3) 2

(iv) Pour entrer dans un pays étranger, il faut passer par la _____.

(1) douane

(2) la compagnie de carte de crédit

(3) l'office de tourisme

(v) Au supermarché vous achetez des _____ à la lustrerie.

(1) livres

(2) lampes

(3) jupes

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 6

[4369]-127

F. Y. B. Com. Examination - 2013

GERMAN

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Q.1) Beantworten Sie ZEHN der folgenden Fragen !

[20]

- (1) Wie viele Zimmer hat Ihre Wohnung ? Wie heißen Sie ?
- (2) Wie feiern Sie Ihren Geburtstag ?
- (3) Was Möchten Sie in den Ferien Machen ?
- (4) Was essen and trinken Sie zum Frühstück ?
- (5) Nennen Sie Zwei Tipps für Schlafstörungen !
- (6) Was darf man in einer Mietwohnung nicht machen ?
- (7) Was machen Sie abends ?
- (8) Nennen Sie Zwei Großstädte in Deutschland ?
- (9) Wie heißt Ihre Mutter ? Wie alt ist Sie ?
- (10) Sie gehen in ein deutsches Restaranat. Was bestellen Sie ?
- (11) Was sind Ihre Hobbys ?
- (12) Wie Kann man von Pune nach Mumbai fahren ?
- (13) Was kaufen Sie füe Ihr Zimmer ?

Q.2) Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die Fragen !

Mein Name ist Mehmet Güler. Ich bin jetzt 50, und Nurtin, meine frau, ist 44 Jahre alt. Ich bin aus der Türkei. Ich habe früher in Sorgun gelebt. Wir waren fünf Kinder. Vier Brüder und eine Schwester. Mein Vater War Bauer. Meine Frau kommt auch aus Sorgun. Wie haben dort 1972 geheiratet. Wir haben eine Tochter, Melahat, und einen Sohn, Esat. Melahat ist 24, Esat ist 22. Von 1973 bis 1980 haben wir in Izmir gewohnt. Seit 1981 leben wir in Deutschland. Ich bin Mechaniker und habe drei Jahre in Kassel bei Vwgearbeitet. Meine frau war zu Haure und hat den Haushalt gemacht. Dann war ich ein Jahr arbeitstos und meine frau hat als Verkäuferin gearbeitet. Seit 1985 arbeite ich in Stuttgart. Jetzt wohnen wir in einer kleinen Wohnung in der Gartenstraße 12. Ich arbeite bei Bosch. Esat arbeitet auch bei uns in der firma. Er ist Mechaniker. Melahat und Esat haben gut Deutsch gelernt. Melahat lebt in Kassel. Sie hat das Abitur gemacht. Dann hat sie kunst studiert.

(A) Fragen : **[08]**

- (1) Seit wann wohnen Herr Güler und seine familie in Deutschland ?
- (2) Was haben Mehmet und seine frau in Kassel gemacht ?
- (3) Wo Wohnen Herr und Frau Güler in Stuttgart ? Warum ?
- (4) Wo lebt seine Tochter ? Was hat Sie Studiert ?

(B) Sind die folgenden Aussagen richtig oder falsch ? **[02]**

- (1) Mehmet hat fünf kinder.
- (2) Melahat hat aut Gymnasium gelernt.
- (3) Herr und Frau Güler haben in der Türkei geheiratet.
- (4) Frau Güler hat immer gearbeitet.

Q.3) (A) Übersetzen Sie den folgenden Text ins Englische oder Marathi ! [10]

Anja wohnt mit ihrer Mutter Ursula, ihrem Vater Herrmann, ihrer älteren Schwester Martina und dem Hund Cora in einem Haus mit großen Garten. Anja geht aufs Gymnasium, Ihre Lieblingsfächer sind Biologie, Mathematik und natürlich Sport. Auch in ihrer Freizeit ist sie sportlich aktiv. Sie geht gern schwimmen, Sie fährt gern fahrrad und macht Karate. Mit ihren Eltern versteht sie. "eigentlich ganz gut". Anja findet es toll, dass Ursula und Herrmann so tolerant sind. Sie darf in Discos, freunde besuchen und im nächsten Jahr auch allein in den Urlaub fahren. Der Vater ihrer freundin ist viel strenger.

(B) Übersetzen Sie ins Deutsche ! [10]

- (1) My T. V. ist not working.
- (2) I would like to order, now.
- (3) One must speak here softly.
- (4) Hans goes for a walk in the morning.
- (5) At what time do you go to the school ?

Q.4) GRAMMATIK und Wortschatz :

(A) Ergänzen Sie das Perfekt ! [05]

kaufen, kochen, frühstücken, fernsehen, gehen zurückfahren
Gestern _____ Uma um 9 Uhr _____. Dann _____ sie um 10 Uhr auf den Markt _____. Sie _____ Gemüse und obst _____. Um 11 Uhr _____ sie nach Haus mit dem Bus _____. Dann _____ sie für ihre familie _____. Nachher _____ Uma und ihr Mann zwei stunden _____.

(B) Bilden Sie Fragen ! (nur drei) [03]

- (1) Herr Hoppe Kommt aus österreich.
- (2) Der film beginnt um 9 Uhr.
- (3) Der Kaffee ist sehr kalt.
- (4) Mein bester freund heißt Rohan.

(C) Ergänzen Sie die Modalverben ! (nur sechs) [03]

- (1) Kinder _____ diesen Horror film nicht sehen.
- (2) Die Fahrer in Indien _____ links fahren.
- (3) Seit 4 Jahren lernt Martin Spanisch. Jetzt _____ er gut Spanisch.
- (4) Ich habe fieber. Ich _____ im Bett bleiben.
- (5) "Ihr _____ jeden Tag die Hausaufgaben machen", sagt die Lehrerin.
- (6) Im Kino _____ man nicht rauchen.
- (7) Ich _____ morgen nach Delhi fahren.

(D) Ergänzen Sie die Endungen ! (nur sechs) [06]

- (1) Familie Robertson hat ein schön _____ Haus in dieser ruhig _____ Stadt.
- (2) Jed _____ Monat besucht Martha ihre krank _____ Eltern in Bonn.
- (3) In seiner Klein _____ Werkstatt verkauft Hans alt _____ Autos.
- (4) Im nächst _____ Monat möchte Herr Müller ein neu _____ Auto kaufen.
- (5) Diese schön _____ Halskette gefällt meiner jünger _____ Schwester nicht.
- (6) Österreich ist ein klein _____ Land mit vielen schön _____ Seen.
- (7) Robert will seinem klein _____ Sohn ein billig _____ computer kaufen.

(E) Erzählen Sie die Personalpronomen ! (nur drei) [03]

- (1) "Wie findest _____ mein neues Motorrad ?"
"Super. Es hat _____ sehr gut gefallen."
- (2) "Das Institut hat _____ eine E-mail geschickt. Ich will _____ gleich antworten," denkt Hans.
- (3) "Die neue Kamera funktioniert nicht gut. Ich muss _____ zurückschicken", sagt _____ mein Vater.
- (4) Monikas Bruder hat Geburtstag. _____ möchte _____ ein Geschenk kaufen.

(F) Ergänzen Sie die richtigen Verbformen ! (nur vier) [02]

sein, haben, dauern, einladen, schlafen

- (1) Das Seminar _____ von 9 Uhr bis 16 Uhr.
- (2) Unsere Klasse macht ein picknik. Alle Schüler _____ aufgeregt.
- (3) Hans gibt am Sonntag eine Party. Er _____ alle seine Freunde _____.
- (4) Wie viele Unterrichtsstunden _____ ihr in der Woche ?
- (5) Priya und ihre Schwester _____ bis 10 Uhr am Sonntag.

(G) Ergänzen Sie die Possessivpronomen ! : (nur vier) [02]

- (1) Wir kaufen einen neuen Fernseh _____ apparat, denn _____ alter Fernsehapparat funktioniert nicht.
- (2) Herr und Frau Braun wohnen in Berlin. _____ Kinder wohnen aber in Köln.
- (3) "Wie oft besuchst du _____ Großeltern ?"
"Einmal in der Woche."
- (4) Hans und _____ Freundin gehen oft ins Kino.
- (5) "Wie heißt _____ Deutschlehrerin, Peter und Paul ?"

(H) Ergänzen Sie die Präpositionen ! (nur vier) [02]

- (1) Die Zeitungen liegen _____ dem Tisch.
- (2) Der film dauert von 2 Uhr _____ 5 Uhr.
- (3) Das fenster ist _____ dem fernseher.
- (4) _____ vier Jahren lernt er Italienisch.
- (5) _____ seinen Hut geht mein Großvater nicht aus.

(I) Ergänzen Sie die richtigen Wörter ! (nur vier) [02]

- (1) Berlin ist die _____ von Deutschland.
- (2) Medikamente bekommt man in einer _____.
- (3) Dr. Meier hat die _____ von 16 Uhr bis 18 Uhr. Viele Patienten besuchen ihn.
- (4) Der _____ klingelt. Hans stent auf.
- (5) Man kauft Bücher in einer _____.

(J) **Welches Wort passt nicht ? (nur vier)**

[02]

- (1) Zeh – Fuß – Hand – Bein
 - (2) heiß – schwer – kalt – warm
 - (3) Geschirrspüler – Waschmaschine – Kühlschrank – Computer
 - (4) Tomaten – Kartoffeln – Marmelade – Zwiebeln
 - (5) Schlafen – Magen – haben – mögen – sagen
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4369]-128

F. Y. B. Com. Exmination - 2013

URDU

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

تمام سوالات لازمی ہیں -

سوال نمبر ۱ ذیل میں سے کوئی دس سوالات کے جوابات دیجئے نشانہ مساوی ہیں -

[20]

ہر سوال کا جواب ایک یا دو جملوں کا ہونا ضروری ہے :

- (1) افسانہ کس زبان سے اردو میں آیا ؟
- (2) ادب برائے زندگی کس تحریک کا نظریہ ہے ؟
- (3) سہیل عظیم آبادی کے افسانوں کا مخزن کیا ہے ؟
- (4) ہنسی دھر کس افسانے کا کردار ہے ؟
- (5) اردو میں مختصر افسانے کا رواج کس نے شروع کیا ؟
- (6) افسانہ 'کالے صاحب' کا مفہوم کیا ہے ؟
- (7) افسانے میں پس منظر کی کیا اہمیت ہے ؟
- (8) نواب رائے کس افسانہ نگار کا پہلا نام تھا ؟
- (9) پریم چند کے پہلے افسانے کا نام کیا ہے ؟
- (10) عصمت چغتائی کے افسانوں کی خاص بات کیا ہے ؟
- (11) افسانے کی مقبولیت کے اسباب کیا ہیں ؟

P.T.O.

1

[4169]-128

(12) ترقی پسند تحریک سے وابستہ دو افسانہ نگار کے نام بتائیے۔

(13) افسانہ میں کردار کی اہمیت کیا ہوتی ہے؟

[10] سوال نمبر ۲ علی عباس حسینی اپنے میں کیا بتانا چاہتے ہیں؟

یا

کسی ایک کردار کا فنی جائزہ لیجئے :

(1) کبریٰ

(2) الوپی دین

(3) وحید

[10] سوال نمبر ۳ (a) کسی ایک افسانہ کا متن لکھئے :

(1) کالے صاحب

(2) جینے کے لیے

(3) اٹھارہ آنے

(b) اپنے والد کو خط لکھ کر اپنے سالانہ تعلیمی اخراجات کا

[10] مکمل تخمینہ بتائیے۔

یا

انٹرنیٹ کی فراہمی کے لیے مقامی نیجر کو درخواست دیجئے۔

[05]

سوال نمبر ۴ (a) ذیل میں دی گئی کوئی پانچ اصطلاحیں اردو میں لکھئے :

Action (1)

Analytic Study (2)

Agreement (3)

Capitalization (4)

Demand (5)

Forecast (6)

Equation (7)

Financing (8)

[02]

(b) جملے کی قسمیں بتاتے ہوئے بتائیے کہ جملہ کیا ہے ؟

[03]

(c) کوئی تین محاوروں کو با معنی جملوں میں استعمال کیجئے :

(1) چراغ پا ہونا

(2) گل کھلانا

(3) پانی پانی ہونا

(4) گھی کے چراگ جلانا

(5) سماں باندھنا

(6) دانت کھٹے کرنا

[12] (d) کسی ایک عنوان پر مضمون لکھئے :

(1) اولپک کھیل

(2) اُف! یہ رشوت

(3) 'لوٹ پیچھے کی طرف اے گردش ایام تو'

[08] (e) دیئے گئے انگریزی اقتباس کا اردو میں ترجمہ کیجئے :

“A man with a small salary is very likely to get into difficulties unless he learn to 'budget' for his monthly spending. A fixed amount should be set a side under each heading-rent, food, clothing, insurance, school fees and so on. The ideal budget would also include a fixed sum, no matter how small to be set a part each month as 'saving'. Indeed this better be paid into the Post Office or the Bank and not kept at home.”

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-129

F. Y. B. Com. Examination - 2013

FOUNDATION COURSE

(Restructuring)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) What is 'Economic Inequality' ? What are the causes of Economic Inequality in India ? Suggest measures to reduce Economic Inequality. [16]

Q.2) What are the causes of Poverty in India ? Suggest measures to Eradicate Poverty. [16]

OR

Q.2) What are the causes of Low Productivity of Indian Agriculture ? Suggest measures to increase Agricultural Productivity. [16]

Q.3) (A) What is the importance of Religion in Indian Society ? [08]

(B) Write note on 'Self Employment'. [08]

OR

Q.3) (A) What are the causes of Sickness of Indian Industries ? [08]

(B) What are the various steps in Scientific Method ? [08]

Q.4) What is Caste System ? What are the merits and demerits of Caste System ? [16]

[4369]-129

1

P.T.O.

Q.5) Write notes on the following : (Any Two)

[16]

- (a) Characteristics of Indian Society
 - (b) Planning of Education
 - (c) Concept of Government
 - (d) Stress Management
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-129

मराठी रूपांतर

पायाभूत अभ्यासक्रम

(पुनर्रचित)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) प्रश्नांपुढील अंक त्या-त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) आर्थिक विषमता म्हणजे काय ? भारतातील आर्थिक विषमतेची कारणे कोणती ?
आर्थिक विषमता कमी करण्यासाठी उपाय सूचवा. [16]

प्र.2) भारतातील दारिद्र्याची कारणे कोणती ? दारिद्र्य निवारणासाठी उपाय सूचवा. [16]

किंवा

प्र.2) भारतीय शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे कोणती ? शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठी उपाय सूचवा. [16]

प्र.3) (अ) भारतीय समाजात धर्माचे महत्त्व काय आहे ? [08]

(ब) 'स्वयंरोजगार' यावर टीप लिहा. [08]

किंवा

प्र.3) (अ) भारतीय उद्योगधंद्यांच्या आजारपणाची कारणे कोणती ? [08]

(ब) 'वैज्ञानिक पद्धती'मधील विविध टप्पे कोणते ? [08]

[4369]-129

3

P.T.O.

प्र.4) जाती व्यवस्था म्हणजे काय ? जाती व्यवस्थेचे गुण-दोष कोणते ? [16]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [16]

(अ) भारतीय समाजाची वैशिष्ट्ये

(ब) शिक्षणाचे नियोजन

(क) 'सरकार' या शब्दाची संकल्पना

(ड) ताणतणावाचे व्यवस्थापन

Seat No.	
----------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-130

F. Y. B. Com. Examination - 2013

COMPUTER APPLICATION

(Vocational Course - I)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Answer the following : (Any Three) [15]

- (a) Explain Elements of Multimedia.
- (b) Explain any five features of MS EXCEL.
- (c) Explain the uses of Computer in Modern World.
- (d) Explain Generation of Computer.

Q.2) Solve the following : [10]

- (a) Convert from Binary to Decimal :
 - (i) $(11011100)_2$
 - (ii) $(10011101)_2$
- (b) Convert from Decimal to Hexadecimal :
 - (i) $(430)_{10}$
 - (ii) $(211)_{10}$
- (c) Binary Addition :
 $10011 + 1010$
- (d) Binary Subtraction :
 $11001 - 10011$
- (e) Binary Multiplication :
 1101×1110

Q.3) Write short notes : (Any Five)

[15]

- (a) Input Devices
 - (b) Functions Excel
 - (c) Mail Merge
 - (d) Protocol (Types of Protocol)
 - (e) Memory
 - (f) Search Engine
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-132

F. Y. B. Com. Examination - 2013
TAX PROCEDURES AND PRACTICES
PAPER - I
INDIAN TAX SYSTEM
(Vocational Course-I)
(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answer in 20 words each : (Any Five)

[10]

- (a) State the meaning of 'Tax'.
- (b) State various types of Taxes.
- (c) Who is liable to pay the taxes ?
- (d) How should be the Tax System ?
- (e) What do you know above Article 246 and Seventh Schedule to the Constitution of India ?
- (f) What do you know about CBDT and CBEC ?
- (g) To whom Hindu Law doses not apply ?

Q.2) Answer in 50 words each : (Any Two)

[08]

- (a) State various characteristics of Taxation.
- (b) Which Canon of Taxation are advocated by Pro. Adam Smith ?
Discuss.
- (c) What do you know about Codified Hindu Law and Uncodified Hindu Law ? Which acts are covered under Hindu Law ?
- (d) Write note on 'Relations of Partners to one another'.

[4369]-132

1

P.T.O.

Q.3) Answer in 150 words each : (**Any Two**) **[10]**

- (a) Give the difference between Direct and Indirect Taxes.
- (b) State the Administrative Set Up of Indian Tax System.
- (c) Write note on 'Kinds of Heirs' under Section 8 of Hindu Succession Act, 1956.
- (d) State the procedure of 'Service of Summons' under C.P.C., 1908.

Q.4) Write long answer in about 500 words : (**Any One**) **[12]**

- (a) Explain various Taxes of State Government in detail.
 - (b) State various Schools of Hindu Law with reference to :
 - (i) Joint Family
 - (ii) Coparcenery and
 - (iii) Coparcenery Property
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4369]-133

F. Y. B. Com. Examination - 2013

COMPUTER APPLICATIONS

(Theory)

(Vocational Course-II)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) Draw a neat-labelled diagram wherever necessary.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Explain following functions with syntax and example : (Any Five) [05]

- (a) main()
- (b) getc()
- (c) putc()
- (d) sqrt()
- (e) strcat()
- (f) abs()
- (g) clrscr()

Q.2) What will be the output of the following modules : (Any Four) [08]

```
(a) main( )
{
    int i = 1;
    while(i <= 10)
    {
        printf("\n %d", i);
        i++;
    }
}
```


- (b) `main()`
{
 `int x = 10;`
 `if x >= 2`
 `printf(“%d/n”, x)`
}
- (c) `main()`
{
 `int x = 3, y = 4, z = 4;`
 `printf(“ans = %d”, (z >= y ? 100:200));`
}
- (d) `main()`
{
 `int i;`
 `for(i = -1; i <= 10; i++)`
 {
 `if (i < 5)`
 `continue;`
 `else`
 `break;`
 `printf(“gets printed only once!!!”);`
 }
}
- (e) `main()`
{
 `int a = 500, b, c;`
 `if(a >= 400)`
 `b = 300;`
 `c = 200;`
 `printf(“\n %d %d”, b, c);`
}

```
(f)  main( )
     {
       int x = 1;
       while(x == 1)
           x = x - 1;
       printf("\n %d", x);
     }
```

Q.3) Write short notes : (Any Five) [15]

- (a) Evolution of Programming Languages
- (b) Object Oriented Programming
- (c) Relational Operators
- (d) If condition
- (e) Loops in c
- (f) Flowcharts

Q.4) Answer the following : (Any Three) [12]

- (a) Write a program to calculate the sum of first 5 even numbers.
 - (b) Explain 2 numeric functions with syntax and example.
 - (c) Write a program to covert temperature from Celsius to Fahrenheit.
 - (d) What is Array ? What is the need for array ?
 - (e) What are different data types available in C Language ?
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4369]-135

F. Y. B. Com. Examination - 2013

TAX PROCEDURES AND PRACTICES

PAPER - II

STATE SALES TAX AND CENTRAL SALES TAX

(Vocational Course - II)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Five) [10]

- (1) What is Value Added Tax ? Is it a new tax ?
- (2) The Entry No. 54 of List II of Seventh Schedule of Indian Constitution provides for ?
- (3) What do the 'Goods' mean ?
- (4) What is the Point of Levy of Tax under M. VAT ?
- (5) What does 'Sale' mean ?
- (6) What is meant by 'Sales Outside the State' ?
- (7) What is meant by 'Business' under C.S.T. Act ?
- (8) What are the types of 'Registration' under C.S.T. ?
- (9) The Sec. 14 of C.S.T. Act, 1956 provides for ?
- (10) Enumerate object for enactment of C.S.T. Act.

Q.2) Answer the following in 50 words each : (Any Two) [08]

- (a) What is meant by Correct, Complete and Self Consistent Return under M. VAT Act ?
- (b) Who has to Sign Application of Registration under M. VAT Act and C.S.T. Act ?
- (c) Who is called 'Dealer' under C.S.T. Act ?
- (d) What is meant by 'Documents of title of Goods' ?

Q.3) Answer the following in 150 words each : (Any Two) [10]

- (a) What is 'Incidence of Tax' and 'Levy of Tax' under M. VAT Act, 2002 ?
- (b) Which sales not liable for tax under C.S.T. Act, 1956 ?
- (c) What are the rates of taxes on sales in the course of Inter-state Trade or Commerce ?
- (d) Explain and discuss provisions for 'Compulsory Registration' and 'Voluntary Registration' under C.S.T. Act.

Q.4) Write long answer : (Any One) [12]

- (a) What is 'Tribunal' ? How is it constituted ? What are the power and duties ?
- (b) What are the various 'Forms' and 'Declarations' under C.S.T. ? Enumerate their objects and use.



[4369] – 104

Seat No.	
-------------	--

**F.Y. B.Com. Examination, 2013
MATHEMATICS AND STATISTICS
(New 2008 Pattern)**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

- Instructions :**
- i) **All questions are compulsory.**
 - ii) **Figures to the right indicate full marks.**
 - iii) **Use of logarithmic and calculator is allowed.**
 - iv) **Graph paper will be supplied on demand.**
 - v) **Both the Sections should be written in same answer book.**

SECTION – I

1. Attempt **any four** of the following : **(2×4=8)**
- a) Explain bonus share.
 - b) Find simple interest on Rs. 2,500 for 3 years at 5% p.a.
 - c) Find the value of $F(4)$, where $f(x) = x^2 + 7x + 4$.
 - d) Explain the term Cartesian product of two sets.
 - e) If $A = \begin{bmatrix} 3 & 2 \\ 5 & 4 \end{bmatrix}$ then find $5A$.
 - f) Shade the region defined by an inequality $3x + 4y \geq 12$.

2. Attempt **any three** of the following : **(5×3=15)**

a) Find the determinant of the matrix $A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 4 \\ -2 & 2 & 5 \\ 3 & -1 & 2 \end{bmatrix}$.

- b) Which investment is better, 8% at Rs. 80 or 15% at Rs. 120 ? Justify. (Face value = Rs. 100)

P.T.O.



- c) If $y = x^2 \log x$ then find $\frac{dy}{dx}$.
- d) What is EMI (Equated Monthly Installments) of a loan of Rs. 25,000 repaid in 4 years. If the rate of interest is 5% p.a. on the outstanding amount at the beginning of each year.
 $[(1.05)^4 = 1.2155]$
- e) A manufacturer produces bicycles and tricycles each of which must be processed through two machines A and B. Machine A has maximum of 120 Hours available and machine B has of 180 hours available. Manufacturing of tricycle requires 6 Hours on Machine A and 3 Hours on Machine B, while a bicycle requires 4 Hours on Machine A and 10 Hours on Machine B. If profits are Rs. 45 for a tricycle and Rs. 65 for a bicycle. Formulate LPP to have a maximum profit.

3. Attempt **any three** of the following : **(5×3=15)**

- a) What is the difference between compound Interest and simple interest at 10% p.a. on Rs. 1,000 for two years ? (compounded yearly)
- b) Using matrix inverse method, solve the following system of linear equations :

$$2x - 3y = 3$$

$$4x - y = 11$$

- c) If $y = 6x^3 + 3x^2 + 8x + 10$ then find $\frac{dy}{dx}$.

- d) Solve the following Linear Programming Problem (L.P.P.) by graphical method.

$$\text{Maximise } Z = 10x + 15y$$

Subject to

$$12x + 5y \leq 60$$

$$5x + 10y \leq 20$$

$$x, y \geq 0.$$

- e) Discuss the continuity of the function :

$$f(x) = x^2 - 1, \quad 0 \leq x \leq 2$$

$$= x + 1, \quad 2 \leq x \leq 4$$

at $x = 2$.

SECTION – II

4. Attempt **any two** of the following : **(2×2=4)**

- a) Explain the term :

- i) Variable
- ii) Attribute.



- b) Calculate the median for the following series of observations :
52, 45, 60, 53, 48, 65, 42, 45, 60
- c) State any two properties of correlation coefficient.
- d) Calculate range and coefficient of range for the following data :
125, 140, 110, 105, 130, 95, 115, 125, 80

5. Attempt **any three** of the following : **(5×3=15)**

- a) Describe advantages of sampling method over census method.
- b) Explain any two problems in the construction of Index Number.
- c) Following is the frequency distribution of number of students according to marks scored in a certain examination :

Marks	0 – 19	20 – 39	40 – 59	60 – 79	80 – 99
No. of students	8	26	24	12	5

- i) State the type of classification
 - ii) Obtain the class boundaries of the third class
 - iii) Class width of the fourth class
 - iv) Class mark of second class
 - v) How many students getting the marks less than 79 ?
- d) Calculate coefficient of variation (C.V.) for the following data :

Class	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60
Frequency	5	9	15	21	6	4

- e) Explain Simple Random Sampling With Replacement (SRSWR) and Simple Random Sampling Without Replacement (SRSWOR).

6. Attempt **any three** of the following : **(5×3=15)**

- a) What are the requirements of good measure of central tendency ?
- b) Explain absolute measure of dispersion and relative measure of dispersion.
- c) The means of two samples of sizes 50 and 100 are 40 and 25 respectively and standard deviations are 10 and 8 respectively. Obtain the combined standard deviation.



d) The following data relates to ranks given by two judges in a contest.

Sr. No. of Candidates	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rank by Judge A	10	5	6	1	2	3	4	7	9	8
Rank by Judge B	5	6	9	2	8	7	3	4	10	1

Calculate rank correlation coefficient from the above data and comment on it.

e) Calculate :

- i) Laspeyr's Price Index Number
- ii) Paasches Price Index Number
- iii) Fisher's Price Index Number

For the following data :

Commodity	1995		2005	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	5	10	8	4
B	2	12	16	2
C	1	4	2	3

7. Attempt **any one** of the following :

(8×1=8)

a) Following are the values of import and export of finished goods in suitable units.

Export	10	11	14	14	20	22	16	12	18	13
Import	12	14	15	16	21	16	21	15	16	14

Calculate Karl Pearsons correlation coefficient between Export and Import values.

b) i) Calculate Median for the following distribution :

Class	5 – 15	15 – 25	25 – 35	35 – 45	45 – 55
Frequency	5	15	20	15	5

ii) Draw the histogram for the following frequency distribution :

Sales (in thousand Rs.)	0 – 20	20 – 40	40 – 60	60 – 80	80 – 100
No. of companies	5	18	20	12	5

And hence locate the mode from it.



मराठी रूपांतर

विभाग - I

1. खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा :

(2×4=8)

- बोनस भाग स्पष्ट करा.
- द.सा.द.शे. 5 टक्के दराने रु. 2,500 साठी ३ वर्षांचे सरळ व्याज काढा.
- जर $f(x) = x^2 + 7x + 4$ तर $F(4)$ काढा.
- दोन संचसाठी कार्टेशियन गुणाकार स्पष्ट करा.
- जर $A = \begin{bmatrix} 3 & 2 \\ 5 & 4 \end{bmatrix}$ तर $5A$ काढा.
- खालील असमिकरणाद्वारे सिद्ध होणारे क्षेत्र दाखवा,
 $3x + 4y \geq 12$.

2. खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा :

(5×3=15)

a) पुढील सारणीसाठी सारणिक काढा.

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 4 \\ -2 & 2 & 5 \\ 3 & -1 & 2 \end{bmatrix}$$

b) कोणती गुंतवणूक फायदेशीर ते काढा.

8% रु. 80 किंवा 15% रु. 120 (दर्शनी किंमत = 100 रु)

c) जर $y = x^2 \cdot \log x$ तर $\frac{dy}{dx}$ काढा.

d) रु. 25,000 चार वर्ष कालावधीसाठी कर्जावू घेतले, जर व्याज आकारणी प्रत्येक वर्षारंभीच्या शिलकीवर केली जात असेल व दर 5% असेल तर मासिक हप्ता किती होईल ते काढा.

$$[(1.05)^4 = 1.2155]$$

e) उद्योजक दुचाकी व तिनचाकी सायकल्स तयार करण्यासाठी दोन यंत्रावर ए व बी काम करतात. यंत्र ए जास्तीत जास्त 120 तास व यंत्र बी 180 तास उपलब्ध आहेत. एक तिनचाकी सायकल तयार करण्यासाठी 6 तास यंत्र 'ए' वर काम करावे लागते आणि 3 तास यंत्र 'बी' वर काम करावे लागते तसेच दुचाकी सायकल तयार करण्यासाठी 4 तास यंत्र 'ए' वर, 10 तास यंत्र बी वरती काम करावे लागते. एका तिनचाकी सायकल वरती 45 रु. फायदा होतो व एका दुचाकी सायकल वर 65 रु. फायदा होत असेल तर एल.पी.पी. तयार करा.



3. खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा :

(5×3=15)

a) सरळ व्याज व चक्रवाढ व्याज यांच्यामधील फरक काढा, ज्याके द.सा.द.शे. 10% दराने 1,000 रुला दोन वर्षासाठी. (व्याज आकारणी वार्षिक पद्धतीने)

b) सारणीव्यस्त पद्धतीने खाली दिलेली समिकरणे सोडवा :

$$2x - 3y = 3$$

$$4x - y = 11$$

c) जर $y = 6x^3 + 3x^2 + 8x + 10$ तर $\frac{dy}{dx}$ काढा.

d) खालील बंधनयुक्त प्रश्न (L.P.P.) आलेखाच्या साहाय्याने सोडवा.

$$\text{जास्तीत जास्त } Z = 10x + 15y$$

$$\text{जेव्हा } 12x + 5y \leq 60$$

$$5x + 10y \leq 20$$

$$x, y \geq 0$$

e) खाली दिलेल्या फलासाठी सातव्य पडताळा

$$f(x) = x^2 - 1, 0 \leq x \leq 2$$

$$= x + 1 \quad 2 \leq x \leq 4$$

जेव्हा $x = 2$.

विभाग - II

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा :

(2×2=4)

a) स्पष्ट करा :

i) संख्यात्मक चल

ii) गुणात्मक चल

b) खाली दिलेल्या सारणीसाठी मध्य काढा.

52, 45, 60, 53, 48, 65, 42, 45, 60

c) सहसंबंध सहगुणकाची कोणतेही दोन गुणधर्म लिहा.

d) खाली दिलेल्या माहितीसाठी आवाका व आवाक्याचा सहगुणक काढा.

125, 140, 110, 105, 130, 95, 115, 125, 80



5. खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा :

(5×3=15)

- a) नमुना पद्धती समग्र गणना पद्धतीपेक्षा कशी फायदेशीर आहे ते स्पष्ट करा.
- b) निर्देशांक तयार करताना येणाऱ्या कोणत्याही दोन अडचणींची सविस्तर चर्चा करा.
- c) खाली दिलेल्या विभागीय वारंवारता सारणीवरून प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

गुण	0 – 19	20 – 39	40 – 59	60 – 79	80 – 99
विद्यार्थी संख्या	8	26	24	12	05

- i) वर्गीकरणांची पद्धत सांगा
 - ii) तिसऱ्या वर्गाच्या वाढीव वर्गमर्यादा लिहा
 - iii) चवथ्या वर्गाचे वर्गांतर काढा
 - iv) दुसऱ्या वर्गाचा वर्गमध्ये काढा
 - v) 79 पेक्षा कमी गुण मिळालेली विद्यार्थी संख्या किती ?
- d) खालील सारणीसाठी विचलनाचा सहगुणक काढा.

वर्ग	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60
वारंवारता	5	9	15	21	6	4

- e) पुनः समावेश (SRSWR) व पुनः समावेशाशिवा (SRSWOR) असलेली साधी यादृच्छिक नमुना पद्धती स्पष्ट करा.

6. खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा :

(5×3=15)

- a) केंद्रीय प्रवृत्ती चांगली असण्यासाठी कोणते गुणधर्म असावे.
- b) स्पष्ट करा : अब्सेलूट व रिलेटीव प्रमाणित विचलन.
- c) 50 आणि 100 आकार असलेल्या दोन नमुन्याची सरासरी अनुक्रमे 40 आणि 25 आहे. आणि त्यांचे प्रमाणित विचलन अनुक्रमे 10 आणि 8 आहे. एकत्रित संचाचे प्रमाणित विचलन काढा.
- d) पुढे दिलेल्या माहितीसाठी प्राप्तांकाचा सहसंबंध सहगुणक दोन परिक्षकांनी दिलेल्या प्राप्तांकावरून काढा.

विद्यार्थी अ.क्र.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
परीक्षक 'अ' चा प्राप्तांक	10	5	6	1	2	3	4	7	9	8
परीक्षक 'ब' चा प्राप्तांक	5	6	9	2	8	7	3	4	10	1



- e) खाली दिलेल्या माहितीवरून
 i) लासपेअरचा
 ii) पाश्चेचा व
 iii) फिशरचा किंमत निर्देशांक काढा

वस्तू	1995		2005	
	किंमत	राशी	किंमत	राशी
अ	5	10	8	4
ब	2	12	16	2
क	1	4	2	3

7. खालीलपैकी कोणतेही एक सोडवा :

(8×1=8)

- a) खाली दिलेल्या आवक व जावक किंमतीवरून कार्ल पिअर्सनचा सहसंबंध सहगुणक काढा.

जावक	10	11	14	14	20	22	16	12	18	13
आवक	12	14	15	16	21	16	21	15	16	14

- b) i) खाली दिलेल्या सारणीवरून मध्यगा काढा.

वर्ग	5 – 15	15 – 25	25 – 35	35 – 45	45 – 55
वारंवारता	5	15	20	15	5

- ii) खाली दिलेल्या सारणीवरून स्तंभालेख काढा.

विक्री (हजारामध्ये)	0 – 20	20 – 40	40 – 60	60 – 80	80 – 100
कंपनीची संख्या	5	18	20	12	5

स्तंभालेखावरून बहुलक दाखवा.